

T.C.

**TOROS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANA BİLİM DALI
PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**BABALARIN PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ DÜZEYLERİ İLE İLKÖĞRETİM
DÜZEYİNDE EĞİTİM GÖREN ÇOCUKLARININ PROBLEM ÇÖZME
BECERİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI**

Güzin AYAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

NİSAN 2021

T.C.
TOROS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANA BİLİM DALI
PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

BABALARIN PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ DÜZEYLERİ İLE
İLKÖĞRETİM DÜZEYİNDE EĞİTİM GÖREN ÇOCUKLARININ
PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Güzin AYAN

DANIŞMAN

Prof.Dr. Banu YAZGAN İNANÇ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

NİSAN 2021

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL ve ONAY SAYFASI

Güzin AYAN tarafından hazırlanan “*Babaların Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri İle İlköğretim Düzeyinde Eğitim Gören Çocuklarının Problem Çözme Becerilerinin Karşılaştırılması*” başlıklı bu çalışma 26/04/2021 tarihinde yapılan savunma sınavı sonunda oy birliği ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Psikoloji Ana Bilim Dalı'nda yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı

Prof. Dr. Abdullah ÇALIŞKAN

Kabul

Ret

.....

Jüri Üyesi

Doç. Dr. Mehmet BİLGİN
(Çukurova Üniversitesi)

Kabul

Ret

.....

Danışman

Prof. Dr. Banu İNANÇ

Kabul

Ret

.....

Savunma Sınav Jürisi Tarafından Tezin İmzalı Nüshasının Teslim Tarihi : 06.05./2021

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Köksal HAZIR
Enstitü Müdürü

ETİK BEYAN

Toros Üniversitesi Lisans Üstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu çalışmada;

- Sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirim, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

26/04/2021

Güzin AYAN

İMZA

BABALARIN PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ DÜZEYLERİ İLE İLKÖĞRETİM DÜZEYİNDE EĞİTİM GÖREN ÇOCUKLARININ PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

ÖZET

Bu çalışmada babaların psikolojik iyi oluş düzeyleri ile ilköğretim düzeyinde eğitim gören çocuklarının problem çözme becerilerinin karşılaştırılması amaçlanmıştır. Bununla birlikte çalışılan bu kavramlar ile bazı demografik değişkenler de karşılaştırılarak aralarındaki fark saptanmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın evrenini 2019-2020 eğitim öğretim yılında Mersin ili Yenişehir ilçesinde bulunan Toros Koleji'ne devam eden öğrenciler ve bu öğrencilerin babaları oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme, uygunluk örnekleme (convenience) yöntemi ile belirlenmiştir. Bu çalışmanın verileri İlköğretim kademesi 4,5,6,7 ve 8. Sınıfa devam eden 161 öğrenci ve bu öğrencilerin babaları olmak üzere toplam 322 kişiden elde edilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak babalara, kişisel bilgi formu ve 'Evli Kadınlar ve Erkekler İçin Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (PİOÖ)', çocuklara 'İlköğretim Düzeyindeki Çocuklar İçin Problem Çözme Envanteri (ÇPÇE)' uygulanmıştır.

Çalışmada değişkenler arasında anlamlı fark olup olmadığını tespit etmek amacı ile Kruskal-Wallis ve Mann-Whitney U testleri uygulanmıştır.

Çalışmada babaların psikolojik iyi oluş alt boyut puanları ve çocuklarının problem çözme becerileri alt boyut puanları, bazı demografik değişkenler açısından karşılaştırılmıştır. Araştırma sonucunda, gelir durumu düşük olan babaların memnuniyetinin daha düşük olduğu, evlilik yılı 0-10 yıl arası olan babaların, evlilik yılı daha fazla olanlara göre daha çok negatif duyguya sahip yani daha az memnun oldukları, çalışan babaların ev dışı aktiviteleri sürdürebilme puanlarının çalışmayan babalara göre daha yüksek olduğu ve üç çocuğa sahip babaların daha az çocuğa sahip babalara göre daha memnun oldukları görülmektedir. Ayrıca çalışan babaya sahip çocukların öz denetim puanlarının çalışmayan babaya sahip olanlara göre daha yüksek olduğu ve evlilik yılı 16 yılın üzerinde olan babaların çocuklarının, evlilik yılı daha az olan babaların çocuklarına göre güven puanlarının da yüksek olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Problem Çözme, Psikolojik İyi Oluş, Baba-Çocuk.

**INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN THE
PSYCHOLOGICAL WELL-BEING AND PSYCHOLOGICAL RESISTANCE
LEVELS OF PARENTS AND THE PROBLEM-SOLVING SKILLS OF
CHILDREN TRAINED AT PRIMARY EDUCATION**

ABSTRACT

In this study, it was aimed to compare the psychological well-being levels of fathers and the problem solving skills of their children who are educated at primary education level. In addition, these concepts were compared with some demographic variables and the difference between them was tried to be determined.

The universe of the research consists of the students who attend Toros College located in Mersin province Yenişehir district in the 2019-2020 academic year and the fathers of these students. The sample of the study was determined by convenience sampling method. The data of this study were obtained from a total of 322 students, including the primary education level 4, 5, 6, 7, and 161 students attending 8th grade, and the fathers of these students. Personal information form and "Psychological Well-Being Scale for Married Women and Men (PIOS)" were applied to fathers as data collection tools in the study, and "Problem Solving Inventory for Children at Primary Education Level (WPI)" was applied to children.

Kruskal-Wallis and Mann-Whitney U tests were applied in order to determine that there was no significant difference between the variables in the study.

In the study, the psychological well-being sub-dimension scores of the fathers and the problem-solving skills sub-dimension scores of their children were compared in terms of some demographic variables. As a result of the study, fathers with low income were less satisfied, fathers with 0-10 years of marriage had more negative emotions than those with more years of marriage, meaning they were less satisfied, working fathers were less satisfied than non-working fathers. and fathers with three children are more satisfied than fathers with fewer children. In addition, it was observed that the self-control scores of children with working fathers were higher than those with non-working fathers, and the children of fathers with a marriage year of more than 16 years had higher confidence scores than the children of fathers with less marriage.

Keywords: Problem Solving, Psychological Well-Being, Father-Child.

TEŞEKKÜR

Çalışmamın her aşamasında yanımda olup, olağan üstü bir sabır ve anlayışla kendisine sunduğum her satırı bıkmadan, özveriyle okuyan, yapıcı eleştirileri, motive edici yaklaşımı ile her olumsuzluğun üstesinden gelmem için desteğini esirgemeyen ve en önemlisi eğitim hayatıma bunca ara vermeme rağmen bana benden daha çok inanıp bunu her an bana hissettiren, çok değerli danışman hocam Prof. Dr. Banu YAZGAN İNANÇ' a sonsuz teşekkür ve saygılarımı sunarım.

Tez çalışmam boyunca her sorumu sabırla cevaplayıp bilgisi ve deneyimi ile desteğini hiçbir zaman esirgemeyen sayın hocam Prof. Dr. Abdullah ÇALIŞKAN'a, yoğun çalışma temposuna rağmen kıymetli zamanını ayırıp tezime değerli katkılar sağlayan Doç. Dr. Ayhan DEMİRCİ'ye ve yüksek lisans sürecinin başından sonuna kadar gerek derslerinden edindiğim eşsiz kazanımlarım gerek tez sürecinde esirgemediği desteği için Doç. Dr. Mehmet BİLGİN hocama teşekkürlerimi sunarım.

Bu süreçte her ihtiyaç duyduğumda olumlu düşünceleriyle beni destekleyen, kendi alanlarının dışında olmasına rağmen çalışmama her aşamasında katkı sağlamak için benimle çabalayan, beni uzun uzun dinleyen çok değerli, fedakar çalışma arkadaşlarım Sevim FIRAT ve Yasemin SALKIN sizlere çok teşekkür ederim.

Çalışmamın pandemi sürecine denk gelmesi nedeniyle verilerin toplanmasının bu kadar zor olduğu bir dönemde benim için büyük bir fedakarlık ve çaba göstererek katılımcılara ulaşmamda yardımcı olan Toros Koleji Ortaöğretim Müdür yardımcısı Sayın Sinem BEDÜK' e ve değerli Toros Koleji Öğretmenleri' ne sonsuz teşekkürler.

Yaşamımın her aşamasında, her şartta ve canı gönülden yanımda olarak kimi zaman üzüntülerime kimi zaman en içten gülmelerime ortak olan ve bu çalışma boyunca benim için şartları kolaylaştıran canlarım; Annem Perihan AYAN, Ablam Hülya AYAN DEVECİ ile varlıklarına her saniye şükrettiğim kızlarım Eda Şan ÖZÇELİK ve Ayşe Leyla ÖZÇELİK siz iyi ki varsınız, çok teşekkürler.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLoların LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR VE SİMGELER.....	xii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KONU İLE İLGİLİ KURAMSAL GÖRÜŞ VE ARAŞTIRMALAR

1.2. Psikolojik İyi Oluş.....	9
1.2.1. Psikolojik İyi Oluş Kavramının Tarihçesi ve Kökeni	9
1.2.2. Psikolojik İyi Oluşun Bileşenleri.....	12
1.2.3. Psikolojik İyi Oluş ve Demografik Değişkenler	13
1.2.3.1. Yaş ve Psikolojik İyi Oluş	13
1.2.3.2. Cinsiyet ve Psikolojik İyi Oluş	13
1.2.3.3. Mesleki Kıdem ve Psikolojik İyi Oluş.....	14
1.3. Problem	15
1.3.1. Problemlerin Sınıflandırılması.....	15
1.3.2. Problem Çözme	16
1.3.3. Gelişimsel Olarak Problem Çözme Gereksinimi.....	17
1.3.4. Problem Çözmenin Aşamaları	18
1.3.5. Problem Çözme Becerisini Etkileyen Faktörler	20
1.4. Aile ve Çocuk.....	21
1.4.1. Baba - Çocuk İlişkisi ve Problem Çözme	22

İKİNCİ BÖLÜM

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli	26
2.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi.....	26
2.3. Veri Toplama Araçları	28
2.3.1. Kişisel Bilgi Formu.....	28
2.3.2. Evli Kadınlar ve Erkekler için Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (PİOÖ).....	28
2.3.3. Çocuklar için Problem Çözme Envanteri	29

2.4. Verilerin Analizi.....	29
2.5. Araştırmanın Etiği.....	29

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BULGULAR	30
-------------------	----

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. TARTIŞMA VE YORUM

4.1. Babanın Evlilik Yılıının Çocuğun Problem Çözme Envanteri Alt Boyutları Açısından Karşılaştırması Sonucu Elde Edilen Bulguların Tartışılması	40
4.2. Babanın Çalışma Durumunun Çocuğun Problem Çözme Envanteri Alt Boyutları Açısından Karşılaştırması Sonucu Elde Edilen Bulguların Tartışılması	41
4.3. Babaların Sahip Olduğu Çocuk Sayısının Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Alt Boyutları Açısından Karşılaştırması Sonucu Elde Edilen Bulguların Tartışılması	42
4.5. Babanın Çalışma Durumunun Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Alt Boyutları Açısından Karşılaştırması Sonucu Elde Edilen Bulguların Tartışılması	43
4.6. Babaların Gelir Durumunun Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Alt Boyutları Açısından Karşılaştırması Sonucu Elde Edilen Bulguların Tartışılması	44
SONUÇ VE ÖNERİLER	45
Araştırmacılara Öneriler	46
Uygulamacılara Öneriler.....	46
KAYNAKÇA.....	47
EKLER	64
Ek- 1. Tezde Kullanılan Anket	64
Ek -2. Evli Kadınlar ve Erkekler İçin Psikolojik İyi Oluş Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlaması	65
Ek- 3. İlköğretim Düzeyindeki Çocuklar İçin Problem Çözme Envanteri'nin (ÇPÇE) Geliştirilmesi.....	67
Ek- 4.Etik Kurul Kararı	68
Ek -5. Anket İzin	69
EK-6. Tez Başlığı Değişikliği Yazısı	69
İNTİHAL PROGRAMI RAPORU FORMU.....	70
İNTİHAL PROGRAMI RAPORU SAYFALARI.....	71

TABLolarIN LİSTESİ

Tablo 1. Araştırma Örnekleminin Bazı Demografik Özelliklerine Dair Frekans ve Yüzdeler Tablosu.....	27
Tablo 2. Bir, İki ve Üç Çocuğa Sahip Babaların Çocuğun Problem Çözme Alt Boyutları Açısından Karşılaştırması.....	30
Tablo 3. 4.,5.,6.,7. ve 8. Sınıfa Devam Eden Çocukların Problem Çözme Alt Boyutları Açısından Karşılaştırması.....	31
Tablo 4. Babanın Eğitim Durumunun Çocuğun Problem Çözme Envanteri Alt Boyutları Açısından Karşılaştırması.....	32
Tablo 5. Babanın Evlilik Yılıının Çocuğun Problem Çözme Envanteri Alt Boyutları Açısından Karşılaştırması.....	32
Tablo 6. Babanın Çalışma Durumunun Çocuğun Problem Çözme Envanteri Alt Boyutları Açısından Karşılaştırması.....	33
Tablo 7. Babanın Eşinin Çalışma Durumunun Çocuğun Problem Çözme Envanteri Alt Boyutları Açısından Karşılaştırması.....	33
Tablo 8. Babanın Gelir Durumunun Çocuğun Problem Çözme Envanteri Alt Boyutları Açısından Karşılaştırması.....	34
Tablo 9. Babanın Sahip Olduğu Çocuk Sayısının Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Alt Boyutları Açısından Karşılaştırması.....	34
Tablo 10. Çocuğun Sınıfının Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Alt Boyutları Açısından Karşılaştırması.....	35
Tablo 11. Baba Eğitim Durumunun Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Alt Boyutları Açısından Karşılaştırması.....	36
Tablo 12. Babanın Evlilik Yılıının Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Alt Boyutları Açısından Karşılaştırması.....	36
Tablo 13. Babaların Çalışma Durumunun Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Alt Boyutları Açısından Karşılaştırması.....	37
Tablo 14. Eş Çalışma Durumunun Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Alt Boyutları Açısından Karşılaştırması.....	37
Tablo 15. Babaların Gelir Durumunun Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Alt Boyutları Açısından Karşılaştırması.....	38
Tablo 16. Babaların Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Çocukların Problem Çözme Envanteri Alt Boyutları Açısından Karşılaştırması.....	39

KISALTMALAR

Kısaltmalar Açıklama

ÇPÇE :İlköğretim Düzeyindeki Çocuklar İçin Problem Çözme Envanteri

PIOÖ :Psikolojik İyi Oluş Ölçeği

TDK :Türk Dil Kurumu

EKLER LİSTESİ

EK-1. Tezde Kullanılan Anket.....	64
EK-2. Evli Kadınlar ve Erkekler İçin Psikolojik İyi Oluş Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlaması	65
EK-3. İlköğretim Düzeyindeki Çocuklar İçin Problem Çözme Envanteri'nin (ÇPÇE) Geliştirilmesi.....	67
EK-4. Etik Kurul Kararı.....	68
EK-5. Anket İzin	69
EK-6. Tez Başlığı Değişikliği Yazısı.....	69

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın yapılma sebeplerini ortaya koyan araştırmanın problemi, araştırmanın önemi, araştırmanın amacı ve alt amaçları, varsayımlar, sınırlılıklar, tanımlar ve kısaltmalar yer almaktadır.

Araştırmanın Problemi

Psikolojik iyi oluş, hayatta karşılaşılan tüm güçlük ve zorluklara karşı direnebilmeyi (diğer insanlar ile olumlu ilişkiler kurma, bireysel gelişimini tamamlama ve yaşam amaçlarını anlamlı devam ettirme gibi) yönetme olarak tanımlanmaktadır (Keyes, Shmotkin ve Ryff, 2002). Kişinin kendi öz değerlendirmesinin sağlıklı yapılabilme ve çevresel faktörlerin anlamlandırılma şeklinin psikolojik iyi oluş üzerinde etkisi olduğu belirtilmektedir. Günümüz koşullarında kişilerin yaşam kalitesini yükseltme arzusu ve yaşamdan zevk almaya verdikleri önem, psikolojik iyi oluş kavramının önemini daha da arttırmıştır (Göcen, 2013).

Bireyin çevresel faktörlere bağlı olarak zorluklara dayanma kapasitesi duygu durumuna yön vermektedir. Bireylerde çoğunlukla olumsuz duygudan kaçınma durumu hakimdir. Psikolojik iyi olma hali, depresyon ve stres gibi duygu durumlarından etkilenmektedir (Sezer, 2013).

Önceki nesillerin özelliklerini de içinde barındıran kök aile, bireyin tutum ve davranışları üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Babalar ve anneler, evlatlarının gelecekte kuracağı ailelerinin mimarlarıdır. Bireyler mevcut ailelerinin içeriğini oluştururken, doğdukları andan itibaren içinde buldukları ailelerinden edindiklerini, farkında olarak ya da olmayarak harmanlayıp bir araya getirirler (Rasheed, Rasheed ve Marley, 2011). Alan yazın incelendiğinde kök aile ilişkileri ve psikolojik iyi oluş arasında ilişki olduğunu ortaya koyan birçok çalışma göze çarpmaktadır (Amato, 1994; Amato ve Booth, 1991; Amato ve Keith, 1991; Amato ve Sobolewski, 2001; Amato, Spencer Loomis ve Booth, 1995; Roberts ve Bengtson, 1993). Amato'nun (1994) yaptığı bir çalışmada ebeveyn çocuk ilişkisinin çocukların genç yetişkinlikteki psikolojik iyi oluşlarını etkilediği sonucuna varılmıştır. Roberts ve Bengtson (1993) tarafından yapılan bir başka çalışmada ebeveyn çocuk ilişkisinin geç ergenlik ve erken yetişkinlikte kişilerin benlik saygısına katkıda bulunduğu ve bu katkının bireylere uzun vadeli psikolojik faydalar sağladığı ifade edilmiştir.

Her insanın psikolojik iyi oluş düzeyi, yaşadığı deneyimlerden etkilenmekle beraber bireyin mizacının, kişilik özelliklerinin de bu konuda önemli olduğu görülmektedir (Erbaş, 2012).

Ryff, psikolojik iyi oluş tanımının tek bir kavramla açıklanmasının mümkün olmayacağını belirtmiştir. Öyle ki, yaşam doyumu ya da mutlu olmak kendi başına psikolojik iyi oluşu açıklamaya yetmemektedir. Bu bağlamda Ryff, iyi oluşun birçok bileşenden etkilendiğini ve birçok bileşeni etkilediğini belirtmiştir (Ryff, 1989).

Toplum yapısının gün geçtikçe karmaşıklaşması ve teknolojinin gelişerek hayatımızdaki yerini arttırması, yaşanan siyasi sorunlar, sosyal alandaki farklılaşmaların yarattığı güvensizlik ve ekonomik olumsuzlukların insanlar üzerindeki baskısını daha da hissettirmesi; bireylerin problemleriyle karşılaşmasına neden olmaktadır. Yaşamsal aktiviteleri sürdürmek bu denli zorlaşmışken insanların, karşılaştığı farklı sorunlara etkili çözümler üretebilen, yaratıcı, eleştirel olmaları ve analitik düşünebilmeleri gerekmektedir (Büyükkaragöz ve Çivi, 1995).

Bireyin dengesini bozan ve çözümlenmesi kaçınılmaz hale gelen, kişiden kişiye farklı olarak algılanabilen, bilişsel becerileri, yaratıcılığı ve istikrarlılığı hayata geçirme, sergileme olanağı sunan durumlar problem olarak adlandırılabilir (Aydın, 2013). Alan yazın incelendiğinde probleme ilişkin pek çok tanımla karşılaşmak mümkün olmakla beraber, genel olarak birey için zorluk teşkil etmesi, engellere sebep olan bir durumun varlığı ve bu aşamada kişinin duyduğu rahatsızlık, tanımlarda ortak öge olarak gözlemlenmektedir. Bununla birlikte gelişen her problem bireyler üzerinde aynı etkiyi bırakmamakta ve hatta bir kişi için problem olarak algılanan bir durum, başka bir kişi için normal olarak algılanabilmektedir (Loewen, 1995).

Problem çözme, ortaya çıkan engellerin üstesinden gelinmesi ve belirsizliğin yok edilmesine dair uğraşların tümüdür (Gelbal, 1991). Normal şartlarda birey kendini kısıtlayan, rahatsızlık verici bir durumla karşılaştığında, olumsuz duygulanım yaratan, rahatsızlık verici bu durumdan kendini kurtarmaya çabalayacaktır. Çabası, uyguladığı kendine özgü yönteminin de katkısıyla, onu bu olumsuzluktan kurtaracak ya da içinde bulunduğu sorunun üstesinden gelmesine yetmeyecektir. Bireyin bir problemi çözüme ulaştırma aşamasında, daha önceki yaşantılarından elde ettiği deneyimlerinden faydalanmakla beraber, özgün çözüm yöntemlerini de devreye sokabilmesi gerekmektedir. (Aydın, 2013; Serin ve Korkmaz, 2018). Devamlı olarak bilgi edinen zihnin üretime

geçmesi, alternatif düşünme yöntemleri geliştirmesi olağandır. Üst bilişsel düşünme süreçlerinden yaratıcı düşünme, problem çözme, eleştirel bakış açısı gibi beceriler, günümüz bireylerinde olması beklenen özelliklerdendir (Kalaycı, 2001).

Birey, ortaya çıkan problemlerin üstesinden gelmek, sorunu ortadan kaldırmak için farklı bilgi kaynaklarından yararlanır. Gelenek görenekler, anneler, babalar, bireysel yaşamışlıklar ve bilim bu kaynaklardan bir kaçıdır (Karasar, 1984).

Toplumun en küçük temel birimi, anne, baba ve çocuktan oluşan ailedir. Ebeveynlerinden aldığı kalıtsal özelliklerle dünyaya gelen çocuk, yaşadığı çevreye uyum sağlamak için kendine yardımcı olacak pek çok bilgi ve beceriyi aile ortamında edinmektedir. Çocuğun gelişimini, eğitimini ve ihtiyaçlarını sağlamak, ailenin en önemli görevidir. Ebeveynlerin, çocuklarına ilgi, sevgi ve şefkatle yaklaşarak, gerektiğinde ihtiyaçlarını karşılamaları, çocukta güven duygusunun temelini oluşturmaktadır. Çocuğun deneyimlerinin, yeteneklerinin gelişmeye başladığı bu süreçte aile, çocuğu gelecek yaşantısına hazırlamada en etkili kurum olmaktadır (Çağdaş ve Seçer, 2006).

Çocuklar, gelişim süreçleri boyunca farkında olarak ya da olmayarak ebeveynlerinin çeşitli özelliklerinden etkilenecek kendi kişiliklerini şekillendirmektedirler. Kındıroğlu ve Yaşar Ekinci (2019)'nin yaptığı araştırmada psikolojik iyi oluş düzeyi yüksek ebeveynlerin çocuklarının sosyal yetkinlik düzeyi yüksek çıkmakta, kaygı-geri çekilme ve öfke-agresyon düzeylerinde düşüklük göze çarpmaktadır. Bu açıdan bakıldığında psikolojik iyi oluş düzeyleri değişkenlik gösteren anne babaların davranışsal farklılıklarının da olabileceği ve bu farklılığın yetiştirdikleri çocuklar üzerinde değişik etkiler yaratabileceği düşünülmektedir.

Ebeveynlerin karşılaştıkları sorunları çözme tarzları ve kriz anında sergilemiş oldukları yaklaşımlar, beceriler çocuğa da yansımaktadır (Tahiroğlu, Bahalı, Avcı, Şeydaoğlu ve Uzel, 2009). Her çocuğun sorunla karşılaştığında sergilediği tutum ve baş etme yöntemi birbirinden farklıdır. Yaşadığı problemler karşısında başarılı ya da başarısız olması, çocuğun dünyaya ve kendisine bakış açısını da etkilemektedir. Sorunların üstesinden gelebilen, baş etme becerileri gelişmiş çocuklar yaşamın ilk yıllarından itibaren kendilerine dönük olumlu bir algıya sahip olurlar (Erdoğan, 2006). Aile ortamında, anne-babası tarafından fikirleri desteklenmeyen, olumlu davranışları ve elde ettiği başarıları görmezden gelen çocuk kendi potansiyelinin farkına varma konusunda sıkıntılar

yaşayacak, sorunla karşılaştığında baş etmek için çaba sarf etmeyecek, öğrenilmiş çaresizlik yaşayacaktır (Erdoğdu, 2006).

Çocuğun gelişiminde geçmişten bu yana annenin varlığının önemi vurgulanmış olsa da baba-çocuk ilişkisinin sağlayacağı katkılar göz ardı edilemeyecek derecede önem taşımaktadır. Çocuğu bütün gelişim alanlarında destekleyen aile ortamında, algılanan baba kavramı günümüzde değişime uğramıştır. Çocuğun gelişiminde babanın öneminin anlaşılması, eğitimine aktif olarak sağlayacağı katkıların üzerinde durulması, yaşanan toplumsal, siyasi ve ekonomik değişimlerin bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Anne babalık görevlerinin günümüz koşullarında değişmesinde, kadının çalışma hayatına katılması ve yoğun iş temposu etkili olmuştur. Kültürel ve toplumsal anlamda aktarılan, geçmişten gelen baba kimliğini yeniden şekillendirerek çocuklarıyla olumlu ilişkiler kuran babaların, çocukları ile iş birliğine girmesi önemli görevlerindedir (Heinowitz, 1995 ve Şölen, 2020). Geleneksel, katı ve otoriter babanın yerine, yumuşak, anlayışlı babaya doğru bir geçiş yaşanmaktadır. (Sever, 2002; Kuzgun ve Sevim, 2004). Baba ile çocuğun etkili iletişim içinde olması, kaliteli zaman geçirmesi, çocuğun duygularını geliştirmekte, sosyalleşmesini sağlamakta, özgüveni yükseltmektedir (Özgündüz, 2015).

Babasıyla doğrudan ve yakın ilişki içerisinde olan çocukların okul başarıları ile bilişsel beceri gelişimleri olumlu etkilenmektedir. Babanın eğitim seviyesinin yüksek olması, gelirin yüksek olması, demokratik bir ebeveyn tutumu sergilemesi ve ailenin diğer bireyleri ile sağlıklı iletişim kurmasının çocuğun benlik saygısına olumlu etkileri olmaktadır (Özyürek ve Şahin 2017; Sümer, Gündoğdu Aktürk ve Helvacı, 2010).

Günümüzde yaşam koşullarının giderek zorlaşmasıyla sorunlarla baş edebilme becerisinin önemi daha da artmaktadır. Bu nedenle, çocukluk çağlarında kazanılan pek çok beceri gibi problem çözme becerisinin ve babanın psikolojik iyi oluş düzeyinin incelenmesi önem taşımaktadır. Literatürde bu iki durumun karşılaştırılarak araştırılmamış olması göz önüne alındığında, bulguların konu ile ilgili çalışmak isteyenlere ışık tutacağı öngörülmektedir.

Araştırmanın Önemi

Çocukların gelişiminin her döneminde baba, önemli bir yere sahiptir. Babası ile geçirdiği süre, çocuğun babasını rol model olarak görmesini etkileyecek bir unsurdur. Babaların çocuklarıyla geçirdikleri zaman dilimi arttıkça, deneyimler ve sergiledikleri

roller artacak sonuç olarak baba-çocuk arasında kurulan ilişki zenginleşecektir (Uzun, 2020). Babaların çocukları ile birlikte etkili zaman geçirerek çocuklarını bağımsız davranmaya teşvik etmesi, sosyal etkileşim içinde olması ve çocuklarına zengin uyarıcılar sunması, çocukların bilişsel, dil, sosyal ve duygusal alandaki gelişimini desteklemektedir. Araştırmalar, baba ile çocuk arasındaki doğru etkileşimin çocukların akademik başarısını, olumlu benlik algısını, prososyal davranışlar geliştirmesini ve sağlıklı akran ilişkileri kurmasını etkilediğini ortaya koymaktadır (Marsiglio, Amato, Day ve Lamb, 2000).

Babaların çocuklarına karşı sergiledikleri tutumlar çocukların sosyal, psikolojik, bilişsel ve duygusal olarak nasıl bireyler olacaklarını belirleyebilmektedir (Eroğlu ve Parlar, 2018). Babanın psikolojik özellikleri, ebeveyn niteliğini belirleyen önemli bir faktördür. Anksiyeteden uzak, kendine saygısı yüksek babalar çocuklarının gelişimine olumlu yönde katkı sağlamaktadır (Cowan, Cowan, 1988 ve Kuzucu, 2011). Kişinin yaşama yönelik hedeflerinin farkında olması, doyurucu kişiler arası ilişkiler geliştirmesi ve bu ilişkileri sürdürmesiyle ilişkili olarak tanımlanan psikolojik iyi oluş (Ryff ve Keyes, 1995) baba-çocuk ilişkisinde önemli bir özelliktir.

Çocuklar, yaşamları boyunca, kendilerine yöneltilen bir soru, yapılması gerek ödevler gibi değişik problemlerle karşılaşmaktadırlar (Çetinkale, 2006). Problem çözme, hedeflediği herhangi bir amaca ulaşmak, karşısına çıkan güçlüğü üstesinden gelmek için sürekli olarak geliştirilmesi gereken bir beceridir (Konan, 2013). Önemli bir kişilik özelliği olan problem çözme, günlük yaşama uyum yeteneğini de doğrudan etkilemektedir (Arenofsky, 2001). Problem çözme becerisi çocuğun merakının teşvik edildiği, düşüncelerinin tartışıldığı, duyguların dikkate alındığı, bireysel ihtiyaçların göz önünde tutulduğu ve öğrenmek için gerçek amacın bulunduğu bir ortamda gelişmektedir (Bingham, 1983).

Babaların psikolojik iyi oluş derecelerinin yüksek olmasının, sadece kendilerini mutlu hissetmeleri ile sınırlı kalmayıp yetiştirdikleri bireylerin dünyaya, insanlara, olaylara ve karşılaşacakları sorunlara bakış açılarında da olumlu etki sağlayacağı düşünülebilir. Çocuğun gelişimsel basamakları sırayla aşarken önüne çıkabilecek ilk sorunda kendini güçsüz, yetersiz hissetmemesi, sorunun üzerine gidip kendince çıkış yolları araması, yaşamı boyunca karşılaşacağı diğer olumsuzluklarla baş etme becerileri geliştirmesinde bir temel oluşturabilir.

Alan yazın incelendiğinde bireylerin psikolojik iyi oluşlarını etkileyen pek çok faktörün ve çocuklardaki problem çözme becerisini etkileyen durumların ayrı ayrı çalışıldığı gözlemlenmektedir (Özden, 2014; Topuz, 2013; Tuzgöl-Dost, 2005; Anlık ve Dinçer, 2005; Akbaş, 2005 Altun, Dönmez, İnan, Taner ve Özdilek, 2001). Babaların psikolojik iyi oluş düzeyi ile çocuklarının problem çözme becerisini karşılaştıran çalışmalara rastlanmamaktadır. Yaşamsal şartların giderek zorlaştığı günümüz koşullarına bakıldığında ayakta kalmak ve bunun için sorunlarla baş edebilmek becerisine sahip olmak oldukça önemlidir. Bu nedenle çocukluk çağlarında kazanılan pek çok beceri gibi çocuğun problem çözme becerisinin ve çocuğun babasıyla kurduğu ilişkiye yön veren unsurlardan olan babasının psikolojik iyi oluş düzeyinin incelenmesini içeren bu çalışma alandaki gelişmeler açısından önemlilik taşımaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada, babaların psikolojik iyi oluş düzeyleri ile ilköğretim düzeyinde eğitim gören çocuklarının problem çözme becerisinin karşılaştırılması amaçlanmıştır. Alt amaçlar ise on beş yönde ifade edilmiştir.

1. Babaların sahip olduğu çocuk sayısı ile çocuğun problem çözme becerisi arasında anlamlı fark var mıdır?
2. Çocuğun okuduğu sınıf düzeyi ile problem çözme becerisi arasında anlamlı fark var mıdır?
3. Babanın eğitim durumu ile çocuğun problem çözme becerisi arasında anlamlı fark var mıdır?
4. Babanın evlilik yılı ile çocuğun problem çözme becerisi arasında anlamlı fark var mıdır?
5. Babanın çalışma durumu ile çocuğun problem çözme becerisi arasında anlamlı fark var mıdır?
6. Eş çalışma durumu ile çocuğun problem çözme becerisi arasında anlamlı fark var mıdır?
7. Babanın gelir durumu ile çocuğun problem çözme becerisi arasında anlamlı fark var mıdır?

8. Babanın sahip olduğu çocuk sayısı ile psikolojik iyi oluğu arasında anlamlı fark var mıdır?
9. Çocuğun sınıfı ile babanın psikolojik iyi oluğu arasında anlamlı fark var mıdır?
10. Babanın eğitim durumu ile psikolojik iyi oluğu arasında anlamlı fark var mıdır?
11. Babanın evlilik yılı ile psikolojik iyi oluğu arasında anlamlı fark var mıdır?
12. Babanın çalışma durumu ile psikolojik iyi oluğu arasında anlamlı bir farkvar mıdır?
13. Eş çalışma durumu ile babanın psikolojik iyi oluğu arasında anlamlı fark var mıdır?
14. Babanın gelir durumu ile psikolojik iyi oluğu arasında anlamlı bir fark var mıdır?
15. Babaların psikolojik İyi oluş düzeyleri ile çocuklarının problem çözme becerileri arasında anlamlı fark var mıdır?

Sayıtlar

Araştırmaya katılan kişilerin test sorularına samimiyetle ve doğru bir şekilde cevap verdikleri varsayılmaktadır.

Sınırlılıklar

Araştırmanın örneklemi, Mersin İli, Yenişehir İlçesinde bulunan, bir vakıf kurumunda eğitim-öğretimine devam eden 4.5.6.7.ve 8. sınıf öğrencilerinden oluşan 161 öğrenci ve bu öğrencilerin babaları ile sınırlıdır.

Tanımlar

Psikolojik İyi Oluş: Bireyin kendisine ve geçmişine, büyüme ve gelişme kapasitesine, yaşamının amaç yönelimliliği ve anlamlılığına, diğer bireylerle kurduğu ilişkilerin niteliğine, yaşamına ve dış dünyaya hâkimiyetine ve son olarak bağımsızlığına ilişkin altı farklı boyutta yaptığı psikolojik işlevselliğe dair bütüncül bir değerlendirme olarak tanımlanır (Ryff ve Keyes, 1995).

Öznel İyi Oluş: İnsanların kendi hayatlarını duygusal ve bilişsel anlamla nasıl değerlendirdiğidir (Diener, 2000).

Problem Çözme: Karşılaşılan problemi çözebilmek için mantıksal ardışık adımların izlendiği bilişsel ve davranışsal süreçtir (Kalaycı, 2001).

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KONU İLE İLGİLİ KURAMSAL GÖRÜŞ VE ARAŞTIRMALAR

1.2. Psikolojik İyi Oluş

Psikolojik iyi oluş, bireyin kendisini ve geçmiş yaşantısını her yönüyle olumlu değerlendirmesi, kendini geliştirmeye ve büyümeye devam etmesi, yaşamsal amaçlar oluşturup onlara inanması, anlamlı bir yaşama sahip olduğunun farkında olması, çevresi ile olumlu ilişkiler geliştirip sürdürebilmesi ve kişinin kendi yaşamını yönlendirip, özgür iradesi ile yönetebilmesidir (Ryff ve Keyes, 1995).

Aristo'ya göre optimum iyilik insanın mutlu olmasından da öte, doğru potansiyelini geliştirmesini hedef almaktadır (Ryff, 1989). İnsanın kişisel gelişimi, anlamlı bir hayat sürdürmesi, karşılaştığı zorluklarla başa çıkabilme kabiliyeti, psikolojik iyi oluşun bileşenlerindedir (Keyes vd. 2002). Ryff (1989) psikolojiye ilişkin farklı kuramları derleyerek psikolojik iyi oluş kavramını geliştirmiştir. Bu kavram “kendini gerçekleştirme ihtiyacı”, “tam işlevsel insan”, “yetişkinlik ve yaşlılıkta kişiliğin değişimi” ve “bireyleşme” kavramlarından yararlanılarak elde edilmiştir.

1.2.1. Psikolojik İyi Oluş Kavramının Tarihçesi ve Kökeni

İnsanlık tarihi gözden geçirildiğinde, yapılan pek çok sanat, teknoloji ve bilim çalışmalarının temelinde yaşamı daha rahat, kolay ve güzel olarak şekillendirme ve bu sayede mutluluğa erişmenin yattığı gözlemlenmektedir (Tuzgöl-Dost, 2005).

Felsefe alanında yapılan çalışmalara bakıldığında, mutluluk kavramının Antik Yunan döneminde de pek çok filozofun gözde konularından olduğu anlaşılmaktadır (Tuzgöl-Dost, 2005).

Sokrates mutluluğu, erdemli olmak olarak ifade etmiş ve erdemli olmanın ancak bilgili olmakla mümkün olabileceğini vurgulamıştır. Sokrates'e göre bilgili kişi, bildiklerinin ve bilmediklerinin farkındadır, kendisinden başka kişiler için de bu ayrımı yapabilir ve hataya düşmez. Erdemli olmak kişiyi düzenli olmaya, bilge olmak ise mutluluğa sevk eder. Böylelikle insan içinde bulunan kötü eylemde bulunma potansiyeline karşı durabilir (Doğru, 2018). Platon, Sokrates'in öğretilerini bir adım öteye taşımış, yine bilgeliği erdemle ilişkilendirmiş ve buna ek olarak ahlakı insan için en yüce amaç olarak

nitelendirmiştir. Erdem, Platon'a göre sadece insan için değil toplum için de en yüksek amaç olmalıdır ki toplum ancak devlet içinde mutluluğa erişebilir (Türer, 1999).

Aristo'ya göre insanın bütün eylemlerinin en temel nedeni mutluluktur. Mutluluk, Aristo'nun felsefesine göre ulaşılabilecek en iyi noktadır (Ryff ve Singer, 2008). Mükemmel olana ulaşmanın uygun biçimi ya da mükemmel olan şeyler arasında en iyisine ulaşma yönündeki eylemleridir. Aristo'ya göre insan bir organizma olarak 'mükemmel ulaşma' yolundaki etkinliklerine yaşam boyu devam eder (Büyükdüvenci, 1993).

Tatarkiewicz, Antik Yunan filozoflarının mutluluk üzerine belirledikleri kriterler sonucunda bireylerin hayatlarının belirli koşullarla ele alınabileceğinden hareketle, mutluluğu başarı ile bağdaştırmıştır (Timur, 2008 ve Diener, 1984).

Mutluluk üzerine yapılan felsefi kökenli bu tanımlamalar devam ederken, davranış bilimcileri konuya farklı bir yönden bakarak, 'insanların yaşamlarını olumlu kavramlarla değerlendirmelerini sağlayan nedir?' sorusuna yanıt aramışlardır. Bu soru iyi, güzel bir yaşamın ölçütlerinin belirlenmesi ve öznel olarak mutluluğun değerlendirilmesinin önemsenmesini sağlamıştır. Böylelikle mutluluk kavramı ile ilişkili olan kurallar ortadan kalkmış, farklı bakış açıları ve yeni tanımlar şekillenmiştir. Shin ve Johnson'a (1978) göre mutluluk, bireylerin kendi belirlediği standartlar ile yaşamlarının niteliklerini değerlendirmesi olarak ifade edilirken, Chekela'ya (1974) göre bireyin hayal ettikleri ile gerçekleştirilebilir hedeflerinin uyumlu olması, doyumdur (Diener, 1984). Brandburn (1969) konuya eklemelerde bulunarak, mutluluğu negatif ve pozitif duygulanımın dengelenmesinin sonucu olarak tanımlamış, pozitif duygulanımın negatife oranla daha yoğun ve sık yaşanması gerektiğini savunmuştur. Var olan tanımlamalara rağmen mutluluk üzerine yapılan araştırmalar sayıca sınırlıdır. İçeriği akıl sağlığı olan araştırmalarda çoğunlukla anksiyete ve depresyon gibi patolojilere değinilmiş, ruh sağlığının olumsuz unsurlarının yanı sıra olumlu unsurlarını da kapsayan incelemeler daha az sayıda gerçekleştirilmiştir.

Kişinin potansiyelini gerçekleştirebilmesi, çevresiyle kurduğu ilişkilerin niteliği ve yaşadığı hayat ile ilgili hissettiği sorumluluk duygusu, yaşamsal amaçların önemli olduğu psikolojik iyi oluş kavramında ön plana çıkmaktadır (Ryff ve Keyes, 1995). Psikolojik iyi oluş, bireyin kendisi ve yaşadığı hayatın özelliklerini nasıl anlamlandırdığı ile ilgilidir. Bu bakış açısına göre bireyin iyi oluşu, iyi hissetmesinden daha çok, iyi yaşayabilmesi ve yapabildiği iyi şeylerle ilgilidir. (Ryff, Magee, Kling ve Wing, 1999). Myers ve Diener'e

(1995) göre iyi oluşun kuramsal bileşenleri uyum, kültürel bakış açısı, amaçlar ve değerlerdir. Lu ve arkadaşları ise kültürel değerlerin iyi oluşu belirlemede önemini vurgulamaktadır (Keyes vd. 2002). Bir diğer tanımda ise psikolojik iyi oluş, yaşam boyu karşılaşılan güçlükler ve bu güçlükler karşısında kişinin dayanma kapasitesi (yaşam amaçlarını devam ettirebilme, bireysel gelişim ve diğer insanlar ile olumlu ve sağlıklı ilişkiler kurabilme gibi) ile yaşanan zorlu anları yönetebilme becerisi şeklinde tanımlanmıştır (Keyes vd. 2002).

Yakın tarihimizde yapılan çalışmalar psikolojik iyi oluş kavramı ile ilgili psikoloji literatürüne katkıda bulunmuştur (Springer ve Hauser, 2006; Arıcı, 2011; Topuz, 2013; Karabeyeseler, 2013 ve Rıza, 2016). İyi oluş ile ilgili çalışmalar iki alanda şekillenmiştir. Birincisi öznel iyi oluş, ikincisi ise psikolojik iyi oluştur. Pozitif psikolojinin önde gelen öğelerinden olan öznel iyi oluş, kişinin yaşadığı hayatla ilgili çıkarımlarının ve olaylar karşısında sergilediği tepkilerin bir sonucu olarak görülmektedir. Bu bağlamda öznel iyi oluş, olumlu duyguların fazla, olumsuz duyguların ise az hissedilmesi ve yaşamdan zevk alma şeklinde tanımlanmaktadır (Diener, 1984; Myers ve Diener 1995).

Duygu, psikolojik iyi oluşun ortaya çıkmasında etkili olan kavramlardandır (Kuyumcu, 2012). Özellikle de güdülenme, eylemde bulunma, karar verme, kişinin kendini koruması gibi durumlarda, duygunun etkili olduğu düşünüldüğünde bu kavramın psikolojik iyi oluş için önemi daha da iyi anlaşılacaktır (Çeçen, 2002).

Psikolojik iyi oluş kavramını ortaya atan ilk kuramcılardan olan Bradburn'a (1969) göre bireyin pozitif duygulanımı fazla olduğunda psikolojik iyi oluşu yükselirken, negatif duygulanımı arttığında iyi oluş seviyesinde düşme olacaktır. Bu bakış açısına göre haz verici yaşantılar acı verici yaşantılardan ne kadar fazla olursa, kişinin psikolojik iyi oluş düzeyi de o kadar yüksek olacaktır (Bradburn, 1969). Konu bu bağlamda ele alındığında psikolojik iyi oluş tanımı, günümüzdeki öznel iyi oluş tanımı ile daha yakınlaşmaktadır (Timur, 2008).

Bir başka iyi oluş tanımlamasında ise konu daha kapsamlı olarak ele alınmış ve bireyin kendisini ve geçmiş yaşantısını her yönüyle olumlu değerlendirmesi, kendini geliştirmeye ve büyümeye devam etmesi, yaşamsal amaçlar oluşturup onlara inanması, anlamlı bir yaşama sahip olduğunun farkında olması, çevresi ile olumlu ilişkiler geliştirip sürdürebilmesi ve kişinin kendi yaşamını yönlendirip, özgür iradesi ile yönetebilmesi şeklinde ifade edilmiştir (Ryff ve Keyes, 1995). Bu tanımlamadan hareketle psikolojik iyi

oluşun 6 bileşenden meydana geldiği sonucuna varılabilir. Bunlar; Kendini kabul, diğerleriyle olumlu ilişkiler, otonomi, çevresel hakimiyet, yaşam amacı, kişisel gelişimdir (Ryff, 1989).

Ryff, kavramı ölçmek için, kontrol odağı, depresyon, yaşam doyumu, duygu dengesi, moral ve kendine güven kavramlarından oluşan 6 boyutlu bir ölçüm aracı geliştirmiş, bu ölçüm aracı pek çok araştırmada kullanılmıştır. Araştırmalarda ilk olarak demografik faktörlerin üzerinde durulmuş ve bireylerin sağlık durumu ile maddi koşulların üzerine değerlendirmelerde bulunduğu gözlemlenmiş, yaş ve eğitim düzeyi ile ilişkinin düşük olduğu saptanmıştır. Olumlu ilişkiler ve kişisel gelişim boyutu yaş faktörü ile ilişkili bulunurken, kişinin medeni durumu, kendini kabul ve yaşam amacı boyutları ile ilişki bir yapı ortaya koymuştur. Psikolojik iyi oluş kavramı cinsiyet faktörü açısından incelendiğinde ise erkeklere göre kadınların psikolojik iyi oluş düzeyinin kişisel gelişim alt faktörü açısından anlamlı derecede yüksek olduğu göze çarpmıştır (Ryff, 1989).

1.2.2. Psikolojik İyi Oluşun Bileşenleri

Birey, kendini gerçekleştirdiği ölçüde psikolojik olarak da iyi hissetmektedir. Eğitim seviyesi, bilinçli farkındalık ve dışa dönüklük, psikolojik iyi oluş ile doğru orantılı gözlemlenen durumlardır (Taşdemir, 2018; Ryff ve Keyes, 1995). Keyes vd. 2002' de yaptıkları çalışmada, eğitilmiş, genç, yeni durumlara açık olan bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin yüksek olduğu sonucunu elde etmişlerdir. Başka bir araştırmada da maddi kazancı yüksek olan bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Oğuz, 2019 ve Taşdemir, 2018).

Ryff'e (1995) göre psikolojik iyi oluş bazı bileşenlerden oluşmaktadır bunlar şu şekilde gruplanmaktadır;

- 1-İnsanın özünü ve geçmiş yaşamını sağlıklı biçimde değerlendirmesi (kendini olduğu gibi kabullenme),
- 2-Kendi kararlarını kendisinin verebilmesi (özerklik),
- 3- Birey olarak sürekli gelişim içinde olması (kişisel gelişim),
- 4-Diğer insanlarla nitelikli ilişkiler kurabilmesi (olumlu ilişkiler kurma),
- 5-Hayatının amaçlı ve anlamlı olduğuna duyulan inanç (amaçlı hayat sürme)
- 6-Hayatını ve çevresini yönetebilme kapasitesine sahip olması (çevresel ustalık).

1.2.3. Psikolojik İyi Oluş ve Demografik Değişkenler

Psikolojik iyi oluş ve demografik değişkenlerin ilişkisini inceleyen çalışmalar yapılmıştır. Yapılan çalışmalar göstermiştir ki bu kavram ekonomik durum, cinsiyet, yaş, eğitim durumu, medeni durum, sağlık durumu ve çalışma ile ilişkilidir (Aydoğan, 2019; Ağaçbacak, 2019; Aksel, 2018; Doğru, 2018; Taşdemir, 2018; Ryff, 1989).

1.2.3.1. Yaş ve Psikolojik İyi Oluş

Yapılan araştırmalara bakıldığında insanın yaşı arttıkça kişisel gelişim ve amaçlı yaşam eğiliminin azaldığı gözlemlenirken, çevresel ustalık ve özerklik eğilimlerinde artış belirlenmiştir. Öz kabul ve çevreyle olumlu ilişkiler ise yaşa göre değişkenlik göstermemektedir (Keyes vd. 2002; Ryff ve Keyes, 1995). İnsanın yaşı ilerledikçe, psikolojik iyi oluşunun olumlu etkilenen boyutları olduğu gibi olumsuz etkilenen boyutlarının da olduğu gözlemlenmiş, bazı çalışmalarda ise yaş ile psikolojik iyi oluş arasında bir ilişki saptanmamıştır (Ağaçbacak, 2019; Aydoğan, 2019; Kocaman, 2019; Danişment, 2012). Yurt dışı ve yurt içinde yapılan bazı araştırmalarda psikolojik iyi oluşun yaşlandıkça yükseldiğini gösteren sonuçlar elde edilmiştir (Taşdemir, 2018; Stone, Schwartz, Broderick ve Deaton, 2010).

1.2.3.2. Cinsiyet ve Psikolojik İyi Oluş

Psikolojik iyi oluş ve cinsiyet değişkenleri, literatürde incelendiğinde, psikolojik iyi oluş üzerinde cinsiyetin etkili olmadığını gösteren çalışmalara rastlanmaktadır (Şimşek, 2018; Yakut ve Yakut, 2018; Köylü, 2018; Kermen vd., 2016; Özbek, 2016;). Timur (2008) boşanma sürecinde olan ve olmayan evli bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerini etkileyen faktörlerin incelenmesi konulu araştırmasında, evli bireylerin psikolojik iyi oluşları üzerinde cinsiyetin etkili olmadığı sonucuna varmış, Halisdemir (2013) de üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluşları, kendini affetme düzeyleri ve geçmişe yönelik anne kabul red algıları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında cinsiyet ve psikolojik iyi oluş arasında anlamlı bir ilişki bulamamıştır.

Farklı çalışmalara bakıldığında kadınların psikolojik iyi oluş değerlerinin daha yüksek olduğunu gösteren çalışmalara da rastlanmaktadır. (Ryff, 2014; Sarıcaoğlu, 2011; Danişment; 2012; Doğru, 2018; Ertürk, Keskinçelik Kara ve Zafer Güneş, 2016; Kuyumcu, 2012). Üniversite öğrencileri ile yapılan bir araştırmada kız öğrencilerin psikolojik açıdan

daha iyi durumda olduğu sonucuna varılmıştır (Kuyumcu, 2012). Karabeyeseler (2013), kız öğrencilerin diğerleriyle olumlu ilişkiler, çevresel hakimiyet, bireysel gelişim ve yaşam amacı bakımından erkek öğrencilerden daha yüksek psikolojik iyi oluş düzeyine sahip olduklarını ortaya koymuştur. Yapılan çalışmalar göstermiştir ki kadınlar daha fazla olumsuz duygulanım belirtmekte ancak neşe duygusunu da daha fazla yaşamaktadırlar (Timur, 2008). Ryff (1989)'in Psikolojik İyi Oluş Ölçeği'ni geliştirirken yaptığı çalışmada, cinsiyet açısından bakıldığında, ölçeğin alt boyutları göz önünde bulundurularak kadınların 'bireysel gelişim' ve 'diğerleriyle olumlu ilişkiler' boyutlarındaki puanları erkeklere göre daha yüksek bulunmuştur. Eroğlu (2017)'nun yaptığı araştırmada da yine kadınların erkeklere göre daha yüksek bir psikolojik iyi oluş düzeyine sahip oldukları sonucu elde edilmiştir.

Bununla birlikte diğer bir araştırma, erkeklerin eğitim düzeyleri arttıka psikolojik iyi oluş düzeylerinin de arttığını göstermektedir. Eğitim seviyesi yüksek bireyler daha fazla özgüven, özsaygı ve yetkinlik duygularına sahiptirler. Kendini daha yetkin hisseden bireyler, yüksek düzeyde psikolojik iyi oluşa sahiptir (Akgün, 2019).

1.2.3.3. Mesleki Kıdem ve Psikolojik İyi Oluş

Psikolojik açıdan iyi olan bireylerin, iş ve özel hayat tatminlerinin, fiziksel ve zihinsel sağlıklarının, kendilerine güvenlerinin, motivasyonlarının ve olumlu düşünme güçlerinin daha yüksek olması beklenmektedir. Bu nedenle de, yüksek psikolojik iyi oluş düzeyinin bireysel performans üzerinde olumlu etki yapacağı öngörülmektedir (Akdoğan ve Polatçı, 2013).

Toplam mesleki yıl değişkeni ile psikolojik iyi oluş arasında anlamlı bir fark olduğunu gözlemleyen çalışmada, toplam mesleki yıl süresi 6-10 yıl arası olan çalışanlarda, psikolojik iyi oluşun anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır (Çelebi, 2016).

Aydoğan (2019) kıdem ve psikolojik iyi oluş arasında ilişki olduğunu belirterek, beş yıldan az kıdemi olan bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin daha yüksek olduğunu gözlemlemiştir. Keyes vd. (2002) yaptıkları çalışmalarda da bu sonuçlarla benzerlik gösteren bulgular elde etmişlerdir.

1.3. Problem

Problem, Latince kökenli bir sözcüktür. TDK (2019) bu kavramı, teoremler veya kurallar yardımıyla çözülmesi istenen soru, mesele olarak tanımlanmaktadır. Konu üzerinde çalışan pek çok araştırmacı tarafından kavram farklı yönleriyle ele alınıp açıklanmaya ve anlamlandırılmaya çalışılmıştır. Kişinin dengesini bozan, ortadan kaldırılması zorunlu olan ve kişiden kişiye farklı anlamlandırılan, bireyin yaratıcı güçlerini, düşünme kapasitesini, kararlılığını harekete geçirmesi için bir itici güç oluşturan durumlara problem denmektedir (Aydın, 2013). Başka bir tanıma göre problem, bünyesinde denge bozucu unsurlar, uyumsuzluk, belirsizlik bulundurmaktadır (Kalaycı, 2001). Serin'e (2014) göre ise belirlenen hedeflere ulaşmada bireyin karşısına çıkan zorluklar, güçlük ve engeldir. Adair de (2000) problemi kişinin karşılaştığı engel olarak tanımlamaktadır. Genel olarak tanımlar incelendiğinde bir durumun problem olarak görülmesi için kişiye zorluk yaşatması, huzursuzluk vermesi, hedefe giden yolda engel oluşturması gerekir. Bununla birlikte herhangi bir durum bir kişi için problem olarak algılanırken bir başka kişi için sıradan karşılanıp problem olarak görülmeyebilir (Loewen, 1995). Gelbal' a (1991) göre bir durumun kişi için problem olarak algılanabilmesi için o durumun yeni karşılaşılan, daha önce deneyimlenmemiş olması gereklidir. Dewey'in tanımında ise problem bireyin aklını karıştıran, inancı azaltan ve ona karşı gelen her durumdur (Yalçın, Tetik ve Açıköz, 2010). İlk bakışta farkına varılamayan, algılamak için çaba sarf edilmesini, çözmek için motive olmayı gerektiren durumdur (Serin, 2014). Tekrarlayan aynı tür problemin, kişi üzerindeki etkisi, yarattığı huzursuzluk ilk yaşanıldan farklı olacağından, o artık birey için problem olma özelliğinden çıkacaktır (Kalaycı, 2001).

Alan yazın incelendiğinde problem sözcüğünün pek çok tanımına ulaşmak mümkündür. Algılanan genel anlamıyla bakıldığında, günlük yaşamda bireyin karşılaştığı engeller olarak ifade edilmektedir (Keleş, 2000). Günlük hayatın her alanında karşımıza çıkabilen problemleri, konularına göre (sağlık, iş, eğitim), karşılaşılan problemin düzeyine göre (kişisel, toplumsal) ve psikolojik boyutuna (davranışsal, duygusal, davranışsal gibi) göre sınıflamak mümkündür (Öğülmüş, 2004).

1.3.1. Problemlerin Sınıflandırılması

Herkes tarafından farklı algılanabilme yapısına sahip olan problem kavramı, çözme aşamasında da bireylerin kişilik özelliklerindeki farklılaşmalara göre değişkenlik

gösterebilmektedir. Özgüveni yüksek, nesnel düşünebilme becerisine sahip bir birey sorunlar karşısında sakin kalabilir ve sorunu ortadan kaldırma süreci bu birey için daha az yıpratıcı olabilir.

Literatür incelendiğinde, problemlerin farklı kuramcılar tarafından değişik adlandırılmalarla sınıflandırıldığını görmek mümkündür. Thorndike (1909) günlük ve entelektüel, Simon iyi yapılandırılmış ve iyi yapılandırılmamış şeklinde sınıflandırmışlardır. İyi yapılandırılmış olan problemler, her aşamasında tek bir cevabı olan, problemi çözen kişi tarafından belirlenen uygun stratejilerle doğruya ulaşmanın hedef alındığı, genellikle eğitim kurumlarında bireylere yöneltilen problem türlerini kapsamaktadır. İyi yapılandırılmamışlar ise genellikle günlük hayatta karşılaşılan, mutlak, tek bir cevabı olmayan, çözüm aşamasında bireyden bireye farklılık gösteren problemlerdir. Aile içinde yaşanan ekonomik sorunlar, kişisel anlaşmazlıklar bu tip problemler kapsamında değerlendirilebilmektedir (Aksoy, 2003). Totan'a (2011) göre rutin olan ve rutin olmayan problemler şeklinde yapılan sınıflandırmaya bakıldığında, rutin problemlerin iyi yapılandırılmış rutin olmayanların da yapılandırılmamış oldukları gözlemlenmektedir. Rutin olmayan, yapılandırılmamış problemler günlük hayatta bireyin karşılaşılabileceği, çevresel problemler iken, rutin olanlar matematiksel dört işlemi kapsayan problemlerdir (Kalaycı, 2001 ve Serin, 2004).

1.3.2. Problem Çözme

Bireyin yaşadığı belirsizliğe son vermesi ve karşılaştığı engellerin üstesinden gelmesi amacıyla sergilediği çabaların tümü olarak tanımlanan problem çözme kavramı, gerek psikoloji, gerekse eğitim gibi pek çok alanda aynı anlamda kullanılmaktadır (Kalaycı, 2001; Gelbal, 1991). Deneyimlenmiş durumlardan edinilmiş öğrenmelerin de ötesinde daha önce kullanılmamış çözüm yolları üretebilme yetisine sahip olmayı gerektiren bir süreçtir (Aydın, 2013; Serin ve Korkmaz, 2018). Bireyin, devamlı olarak bilgi depolaması, beyninin aktif olması için yeterli değildir, bilimsel yöntemlere işlerlik kazandırabilme becerisi onu çözüm odaklı özgün fikirlere kavuşturacaktır. Kişi bilimsel yöntemleri kullanarak bilimsel düşünebilmektedir. Yani problem çözme yöntemleri onu bilimsel algılamaya erişim yolunda destekleyecektir. Problem çözme, eleştirel düşünme, yaratıcılık gibi üst düzey düşünme süreçleri günümüzde bireylerde olması beklenen önemli beceriler arasındadır. Sistemik ve analitik düşünme türü olan problem çözme, insanların ellerinde var olan bilgidan var olamayan, sahip olmadıkları bilgiye doğru ilerlemeleri ve

hedefe ulaşmalarını sağlar. Yaratıcılık ve karar verme becerisi problem çözme sürecinde istenilen hedefe ulaşmak için bireyde olması gereken becerilerdendir. Eleştirel düşünme ise bu süreçte var olan alternatifler arasında seçim yapabilme bakımından değerlendirici vasıf taşımaktadır. İnanç ve hareketlere kriter getirerek gerekli olan gerçek bilgiye ulaşmadan, erken bir yargıya varmama konusunda bireye yol gösterici olur (Kalaycı, 2001). Problem çözme kavramı ilk olarak Howard Barrows tarafından 1960'lı yıllarda tıp alanında kullanılmıştır. John Dewey ise aynı kavramı eğitim alanında kullanmış ve sistematikleştirmiştir (Serin, Serin ve Saygılı, 2010).

1.3.3. Gelişimsel Olarak Problem Çözme Gereksinimi

Bireyin kendini, doğasını ve çevresini anlayabilmesi için gereken bilgi birikiminin aktarılmasının yanında bilgiye ulaşma becerisine sahip, bilgi üreten, problem kuran ve çözen bireyler yetiştirmek İlköğretimin temel amacıdır (Kesercioğlu, 2001). Çocukluktan itibaren öğrenilmekte olan problem çözme, okul yıllarında geliştirmektedir (Serin vd. 2010). Öğrenciler açısından bakıldığında eğitim hayatı bir problem çözme sürecidir ve daha ilköğretim yıllarında öğrencilerin problem çözücü olmaları beklenen bir davranıştır (Şahin, Şahin ve Heppner, 1993).

Problem çözme becerisi, çocuğun gelişimini hızlandırmakta, özgüveninin, öz saygısının ve yeteneklerinin gelişmesini sağlamaktadır. Çocuğa, hedeflerini nasıl gerçekleştireceğiyle ilgili kararlar alması konusunda katkı sağlayan problem çözme etkinlikleri, yetişkinlere de çocuklardan yeni deneyimler edinme fırsatı sağlar. Çocuklar problem çözmeyi deneyerek öğrenir, problemlerini çözerek öz güvenleri artar bununla birlikte kendilerini ifade etme ve savunma yönleri gelişebilir (Yolcu, 2019). Eğitim psikolojisi bulguları, yetenekli ve problem çözümede iyi olan öğrencilerin, konu alanı bilgisinin yanı sıra genel bilişüstü bilgi ile bilişsel, duyuşsal, güdüsel becerilere sahip olduklarını göstermektedir (Koç, 2015).

Kabadayı (1992) problem çözme sürecinin, bilişsel, duygusal ve davranışsal eylemleri içeren karmaşık bir süreç olduğunu belirtmektedir. Aynı zamanda eğitimde de kullanılan aktif bir yöntem olduğunu ifade etmektedir. Erken yaşlarda kazanılan davranışlar bireylerin hayatında kalıcı bir etkiye sahip olduğundan, problem çözme becerileri ilköğretim dönemini kapsayan yaş grubunda önemli bir yere sahiptir (Aydoğan ve Ömeroğlu, 2004).

Korkut (2002) problem çözenin bilişsel, davranışsal ve duyuşsal olmak üzere üç alt alana ayrıldığını belirtmiş, çok yönlü olması nedeniyle içerisinde zekayı, duyguları, iradeyi ve davranışları barındırdığını ifade etmiştir. Çocuklarda problem çözme becerilerinin gelişimi gerek bilişsel, duyuşsal ve davranışsal gelişimle, gerekse zekâ ve duygu gelişimiyle yakından ilgilidir (Uyar, 2002).

Bireyin geçmişte edinmiş olduğu başarılı ya da başarısız problem çözme deneyimleri, problem çözme becerisinin gelişimini etkilemektedir. Bilinçli olarak çocukluk döneminde değişik sorunlarla karşı karşıya bırakılmış ve pozitif pekiştirme almış çocuklar problem çözme konusunda gelişmekte ve bu durumu sorunların çözümünde kullanmaktadır (Bingham, 2004). Sorun çözme yeteneği bilişsel etkenlerden etkilendiği gibi erken yaşlardaki sorun çözme fırsatları da yeni bilişsel ilişkiler oluşturmak için çocuğa cesaret vermektedir (Yolcu, 2019).

Öğrencilerin problem çözme becerilerini öğrenmeleri, karşılaştıkları yeni durumlarda öğrendikleri problem çözme stratejilerini kullanarak yeni duruma uyum sağlamada kolaylık ve sorunlara farklı bakış açılarıyla bakabilmelerini sağlayacaktır (Elias, 2003).

Alanyazında problem çözme konusunun ilköğretimde (Totan, Kabasakal, 2012; Saygılı, Kesercioğlu, 2011; Ilgın, Arslan, 2012) ortaöğretimde (Sezen, Paliç, 2011) farklı değişkenlerle incelendiği araştırmalar bulunmaktadır.

1.3.4. Problem Çözmenin Aşamaları

Bireylerin karşılaştıkları problemler oldukça farklı nedenlere dayanabilmektedir. Bu problemlerin bazıları mantık yolu ile zihinde çözüm bulurken bazıları için çözüm ise bireyin belirli bir duygusal olgunluk seviyesine ulaşmış olmasını gerektirir. Bu nedenle problem çözme süreci problemin türüne ve karmaşıklık durumuna göre farklılık göstermektedir (Uyar, 2002).

Her problemin tek bir çözüm yolunun olmadığı gibi bir problem için çözüme ulaşmayı sağlayan bir yol da başka bir problem için aynı etkiyi yaratmada yetersiz kalabilmektedir. Bu sebeple de farklı problem çözme stratejilerinin irdelenmesi gerekmektedir (Toluk Uçar ve Altun, 2006).

Karmaşık bir süreç olan problem çözmenin basamakları, bu alanda çalışma yapan pek çok kuramcı tarafından farklı olarak ele alınmış ve aşamalandırılmıştır (Serin, 2014; Serin ve Korkmaz, 2018).

Yansıtıcı düşünme kuramı ile John Dewey (1910), ortaya koyduğu ilkelerle problem çözme metodunu geliştirmiştir. Bu kuramın eğitime aktarılmasıyla, problem çözme yönteminin de eğitimde adlandırılması söz konusu olmuştur. Yapararak ve yaşayarak öğrenmenin temel alındığı yansıtıcı düşünme süreci; öneriler, problem, hipotezler, nedenleme ve test etme olmak üzere beş aşamadan meydana gelmektedir. Aşamaların birbirini takip etme zorunluluğu yoktur, ancak uyumlu olmaları gereklidir. Kişinin karşılaştığı sorun ile hissettiği rahatsızlığın zihninde yarattığı düşünce ve olasılıklar, öneriler aşamasının kapsamındadır. Rahatsızlık veren durumun tanımlanması ise problem aşamasında gerçekleşir. Hipotez, zihinde beliren rahatsız edici durum için neler yapılabileceğine ilişkin tartışmaları içerir ve problemin net bir hal alması için önemli bir aşamadır. Bilişsel becerilerin ve duyuşsal süreçlerin işlevsel hale geldiği, test etmeye fırsat veren aşama, nedenleme aşamasıdır. Verilen kararların uygulandığı aşama ise test etme aşamasıdır (Gelbal, 1991; Kızılkaya ve Aşkar, 2010).

Sarıyıldız (2015), problem çözme basamaklarını;

- 1- Problemi tanıma,
- 2- Önermeler,
- 3- Öneriler arasında seçim yapma,
- 4- Çözümü deneme,
- 5- Çözüm yolunu etkinliğinin geri bildirim,
- 6- Etkili çözüm değilse alternatif üretebilme,
- 7- Başarılı olursa ödüllendirme,

olarak belirtmiştir.

Kalaycı (2001), problem çözme yöntemiyle öğrenmenin bilimsel araştırma metoduna dayandığını ifade ederek kavramın aşamalarını şu şekilde sıralamıştır.

- Problemin varlığını fark etmek,
- Problem hakkında bilgi toplamak,

- Probleme çözümler üretmek,
- Çözüm önerilerini test etmek,
- Uygulama hakkında bilgi toplamak,
- Uygulamaya konulan adımları özetlemek,
- Öğrenilenler istikametinde yeni bir uygulama planı yapmak.

Bingham (1998) ve Nezu, Nezu ve Lombardo'ya (2001) göre, temel olarak problem çözme aşamaları dört yetenek ve aşama gerektirmektedir. Bunlar;

- 1- Problemin tanımlanması ve formüle edilmesi (problemlerin doğasını anlama yeteneği, hedefe yönelik engellerin tanımlanması, gerçekçi amaçlar ortaya koymak, sonuç-etki ilişkisini algılamak).
- 2- Alternatiflerin üretilmesi (çoklu çözüm önerileri konusunda beyin fırtınası yapabilme yeteneği).
- 3- Karar verme (olası sonuçları tanımlama, olası sonuçları öngörebilme yeteneği).
- 4- Çözümleri uygulama ve test etme (uygun çözüm planını ortaya çıkartmak, çözüm planının etkilerini izlemek, eğer çözüm etkili olamamışsa ortaya çıkan sorunu giderme, eğer sonuç memnuniyet vericiyse kendi kendini pekiştirme) (Çelikkaleli ve Gündüz, 2010).

Problem çözme ve aşamaları üzerine, Hicks (1994), Afenofsky (2001), Barth (1997), Bogo ve Kelly (2000), Wallas (1926) ve Bingham (1998) gibi araştırmacılar da çalışmalar yapmıştır. Kaynaklar incelendiğinde, kavramın tanımı üzerine görüş birliğine varılmasına rağmen aşamaların belirlenmesinde farklılıklar olduğu gözlemlenmektedir. (Ata, 1998).

1.3.5. Problem Çözme Becerisini Etkileyen Faktörler

Charles ve Lester (1984), problem çözme becerilerini etkileyen faktörleri bilişsel, duyuşsal etmenler ve deneyim olarak üç grupta incelemiştir. Konu üzerine yapılan başka araştırmalarda da problem çözme becerisinin birçok fizyolojik ve psikolojik yapıyla bağlantılı olduğu ifade edilmektedir (Şahin vd. 1993; Nezu ve Ronan, 1988). Suzuki ve Ahluwalia (2004) ise problem çözme becerilerinin baş etme, psikolojik ve fiziksel sağlık

ile akademik ve mesleki değişkenlerle ilişkili olduğunu yaptıkları araştırmada belirtmektedir.

Enç (1982), problem çözmeye becerisinin öğrenilen bir davranış olduğunu belirtmiş ve bu davranışın öğrenilmesini etkileyecek unsurları, gelişim ve olgunlaşma düzeyi, yetenek düzeyindeki ayrıcalıklar, güdülenme, yetişilen sosyo-kültürel çevre ve alınan eğitim öğretim türü şeklinde sıralamıştır. Bingham'a (1998) göre bireylerin deneyimleri, geçmiş yaşantıları, kişisel özellikleri, duygu ve düşünceleri ile sorumluluk duyguları, problemlere dair farklı çözüm önerileri geliştirmelerinde etkili olmaktadır.

Serin ve Derin (2008), İlköğretim öğrencilerinin kişilerarası problem çözmeye becerisi algıları ve denetim odağı düzeylerini etkileyen faktörleri inceledikleri çalışmalarında kendini başarılı algılayan öğrencilerin, problem çözmeye becerilerinde daha etkin, daha içten denetimli oldukları sonucuna ulaşmıştır.

Duramaz, Kaçar, Can, Koca, Yeşilova ve Tortumluoğlu (2010) Çanakkale Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin problem çözmeye becerileri ve etkileyen bazı faktörler konulu yaptıkları incelemede, öğrencilerin problem çözmeye becerileri üzerinde, öğrenim gördükleri sınıfın, kendi ekonomik yeterliliklerinin, yaşamının çoğunluğunu geçirdiği yerleşim biriminin ve stresle başa çıkma eğitimi alma durumunun etkili olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya göre ekonomik yeterliliğe sahip olan, kentte yaşayan, stresle başa çıkma eğitimi alan, sınıf yılı yüksek olan öğrencilerin problem çözmeye becerisi puan ortalamaları diğer gruplara göre anlamlı düzeyde yüksektir.

1.4. Aile ve Çocuk

Birey, dünyaya geldiği andan itibaren, yaşamını devam ettirebilmek için gerekli destek ve bakım aldığı, sosyal bir ortam olan ailenin içerisinde (Kaymak Özmen, 2004). Aile, duygusal yakın ilişkilerin kurulduğu, bütün doyumların kaynağı, gelişimsel olanakların merkezi olabileceği gibi duygusal rahatsızlıkların, gerilimin, çatışmanın da kaynağı olabilir. İnsanların olumlu davranış özelliklerini edindiği ve geliştirdiği bir yer olarak değerlendirilen aile ortamı, zaman zaman olumsuz bazı yaşantıların örseleyici sonuçlarının da ortaya çıktığı bir ortam haline gelebilir (Kaymak Özmen, 2004).

Doğumdan başlayarak tüm yaşamı boyunca insan, toplumsal kurumlardaki yaşantılarla şekillenmektedir. Ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumu, çocuğun duygusal,

sosyal, bilişsel gelişimine, pek çok çevresel ve sosyal faktörden daha fazla etki etmektedir (Grusec ve Davidov, 2007).

Kındıroğlu ve Yaşar Ekici (2019)'nin yapmış olduğu, ebeveynlerin psikolojik iyi oluş ve psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile çocukların sosyal yetkinlik ve davranışları arasındaki ilişki konulu çalışmada ebeveynlerin psikolojik iyi oluş düzeyleri ile çocuklarının sosyal yetkinlik ve davranışları arasında anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Buna göre ebeveynlerin psikolojik iyi oluş düzeyi arttıkça çocuklarının sosyal yetkinlik düzeyleri artmakta, kaygı-geri çekilme ve öfke-agresyon düzeyleri azalmaktadır. Elde edilen bu veriler ışığında, ebeveynlerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin yüksek olmasının çocukların sosyal becerileri gelişimini olumlu yönde etkileyeceği; ebeveynlerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin düşük olmasının ise çocuklarının olumsuz sosyal davranışlar sergilemelerine neden olabileceği sonucuna varılmaktadır.

Araştırma, keşfetme sürecini kapsayan çocukluk döneminde kazanılan deneyimler, çocuğun sosyal gelişiminin temelini oluşturmaktadır. Sağlıklı bir sosyal gelişim için çocuğun belli başlı becerileri kazanması gerekmektedir. Problem çözme bu becerilerden biridir (Anooshian, Pascal ve McCreath, 1984). Karşısına çıkan zorluklar için başka birinin hüküm vermesini beklemek yerine, bu zorlukların üstesinden gelmek amacıyla çözüm yolları bulmak için ebeveynlerinin cesaretlendirdiği çocuk, içinde bulunduğu problemin çözümünün gerektirdiği işi yapmaya uğraşırken, bünyesinde barındırdığı bilgi, beceri ve anlayışını da değerlendirmek için olanak bulur (Ekşi, 1990). Çocuğun tüm gelişim alanlarında olduğu gibi problem çözme becerisinin gelişiminde de ana baba tutumları etkili olmaktadır. Çocuğun ileriki yaşamında gerek aile içindeki bireylerle, gerek yaşlıları ve diğer insanlarla sağlıklı ve iyi ilişkiler kurabilmesi için fırsatların sağlanması ve bunların geliştirilmesi, ana babaların tutum ve davranışları ile şekillenir. Çocuk başkalarına karşı nasıl davranacağını, toplumda karşılaştığı zorluklarla başa çıkabilmeyi öğrenmek zorundadır. Bu alanda uygun bir örnek oluşturmanın ve çocuğun toplumsal davranışına şekil vermenin sorumluluğu da aileye düşmektedir (Ekşi, 1990).

1.4.1. Baba - Çocuk İlişkisi ve Problem Çözme

Çocuğun gelişiminde ailenin önemi söz konusu olduğunda ebeveyn olarak sorumluluğun büyük ölçüde annede olduğuna inanılır. Ancak sosyal ve siyasi alandaki değişimler, eğitim, teknoloji ve bilim alanlarındaki gelişim ile birlikte babanın çocuğun hayatında anne kadar önemli olduğu anlaşılmıştır (Atmaca Koçak, 2004; Poyraz, 2007).

Çocuğun zihinsel, sosyo-duygusal ve cinsel kimlik gelişimine babanın etkisi günümüzde açık olarak fark edilmiştir (Kuzucu, 2011).

Çocuk babanın söylediklerine belli bir yaşa kadar hiç kuşku duymaksızın inanır, yaptıklarına güvenir, çocuk için baba sevilen, değer verilen ve erişilmezdir (Alibeyoğlu, 2009). Annenin sıcaklığına, koruyuculuğuna ihtiyacı olduğu kadar, hayatın canlı, hareketli ve atılgan yönlerine uyum sağlayabilmesi için çocuğun babasına da ihtiyacı vardır. Çocuğun daha bağımsız ve özgüven sahibi olmasında baba ile olan ilişkisi etkilidir (Cüceloğlu, 1992). Kendisine ilgi ve sevgi gösteren, yakın ilişki kurarak özerkliğini destekleyen babalara sahip çocukların bağımsız, mutlu, çevresiyle kolay ilişki kurabilen, araştırmacı, liderlik özelliğine sahip oldukları belirtilmektedir (Güngörmüş, 1992).

Yakın zamana kadar babalar toplum tarafından çocuklarının disiplinlerini oluşturmak amacıyla sert ve öfkeli otorite olarak ya da sadece çocuklarıyla oyun oynayan, bakımında yardımcı olmayan ebeveynler olarak gösterilirlerken, şimdilerde ise babalar bebeklerin yeni doğan döneminden başlayarak, tüm çocukluk döneminde ihtiyaçlarını, reddetmeden karşılayan ebeveyn olarak değişmektedir. Çocuklar ve babalar arasındaki paylaşım artıkça babanın kendine güveni artmakta, bu durum da benlik kavramını ve çocuğun gelişimini olumlu yönde etkilemektedir (Seçer, Çeliköz ve Yaşa, 2007).

Aile ve çocuk üzerine yapılan araştırmalara bakıldığında sadece baba- çocuk ilişkisi üzerine yapılmış çalışmaların sayıca az olduğu görülmektedir. Bu durumun temel sebebi olarak da annenin çocuğun gelişiminde babaya oranla daha etkin rol oynadığı görüşünün baskın olmasıdır ve baba- çocuk ilişkisi yerine anne- çocuk ilişkisinin incelenmesinin daha değerli algılandığı düşünülmektedir (Ekşi, 1999). Oysa baba- çocuk ilişkisi üzerine yapılan çalışmaların da ortaya koyduğu gibi çocuğun gelişimi üzerinde babanın etkisi düşünülenenden çok daha önemlidir. Tüm dünyada yaşanan sosyal, siyasi, ekonomik değişimler kadının (annenin) sosyal yaşamdaki ve iş hayatındaki konumunun değişmesi, ev dışında daha aktif olmasının getirdiği zorunluluklarla, artık babalar da çocuk yetiştirme konusunda daha aktif ve etkin olmak durumundadır (Heinowitz, 1995).

İlgili araştırmalara göre, yaşamında baba ilgisini aktif olarak hisseden çocukların, akademik yönden daha başarılı, yaşlıları ile kurdukları ilişkilerin daha olumlu olduğu, daha iyi bilişsel, sosyal ve dil gelişimlerine sahip olmakla birlikte davranış ve duygu düzenlemelerinin de daha iyi olduğu görülmektedir (Tezel-Şahin, Akıncı Coşgun ve Aydın Kılıç, 2017). Çocuğuna ilgi ve sevgi gösteren, bilişsel gelişimini ve özerkliğini destekleyici

şekilde davranan babaları sayesinde çocuklar, kolay ilişki kuran, araştırmacı, mutlu, liderlik özellikleri taşıyan, bağımlı olmayan ve uyumlu bireyler olarak yetişmektedir (Poyraz, 2007). Bunun yanında babaları ile sıcak ilişki kuran çocukların akademik olarak başarılı, anti sosyal davranışları daha az sergileyen bireyler oldukları ve yaşamları süresince akranları ile ilişkilerinin daha iyi olduğu görülmektedir (Atmaca Koçak, 2004).

Yapılan çalışmalar sayıca az olsa da elde edilen sonuçlar konu hakkında çalışma yapmanın gerekliliğini ortaya koymaktadır. Baba ilgisi görererek büyüyen çocukların bilişsel becerileri incelendiğinde, baba ilgisinden yoksun olarak büyüyenlere göre daha başarılı olduklarını ortaya koyan çalışma da bunlardan biridir (Nugent, 1991). Babalarıyla etkileşimde olan çocukların, etkileşimde olmayan çocuklara göre zeka düzeyi, yaratıcı düşünme ve yaratıcı düşünceleri yetenek olarak sergileme konusunda daha becerikli oldukları görülmektedir (Poyraz, 2007). Bir diğer çalışmada ise Biller ve Radin, Easternbrooks ve Boldberg, baba tutumu ve çocuklarına karşı sergiledikleri davranışlar ile çocukların sorun çözme becerileri, başarıyı isteme ve bilişsel gelişim süreçleri arasında ilişki olduğunu ortaya koymuşlardır (Lamb, 1997; Marsiglio, 1995; Snarey, 1993).

Problem çözme becerisi, eğitimin temel amacı olan, öğrencinin gelişimini en iyi şekilde tamamlaması ve geleceğe en iyi şekilde hazırlanabilmesi yönünden büyük öneme sahiptir. Kişinin ailesinden uzaklaşarak çevresi ile daha fazla iletişim kurduğu, akran grupları ile daha çok zaman geçirdiği, kimliğini aramaya başladığı ve daha fazla psikolojik ve sosyal problemlerin yaşandığı dönemde problem çözme becerisi daha fazla önemli olmaktadır (Yıldız ve Eşkisü, 2011).

Tümkiye ve İflazoğlu (2000) öğrencilerin problem çözme becerilerinin birçok değişkenle ilişkili olduğunu ifade etmiş, kişilik özellikleri, depresyon, anne-baba tutumu ve iletişim becerilerini bu değişkenler arasında sıralamışlardır. Yaptıkları çalışmada problem çözme becerisi ile cinsiyet arasında önemli bir ilişkinin olmadığı sonucuna varmışlardır.

Alan yazın incelendiğinde problem çözme becerisinin cinsiyetle ilişkisini konu alan çalışmalar bulunmaktadır. Bunlardan bazılarında kız öğrencilerin problem çözme becerilerinin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu sonucuna varılırken (Bozkurt, Serin ve Emran, 2004; Ferah, 2000; Serin ve Derin, 2008), bazılarında problem çözme becerilerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı bulguları elde edilmiştir (Bilge ve Arslan, 2000; Güven ve Akyüz, 2001; İşmen, 2001; Kasap, 1997; Olgun, Öntürk, Karabacak, Aslan ve Serbest, 2010; Özkütük, Silkü, Orgun ve Yalçınkaya, 2003; Saracaloğlu, Serin ve

Bozkurt, 2001; Taylan, 1990; Terzi, 2001; Tümkaya ve İflazoğlu, 2000). Bununla birlikte bazı çalışmalarda da erkek rencilerin kız rencilere oranla genel problem çözme beceri düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Çelikkaleli ve Gündüz, 2010; Heppner ve Petersen, 1982; Korkut, 2002; Kuru ve Karabulut, 2009).

Genç ve Kalafat (2007) ğretmen adaylarının demokratik tutumları ile problem konulu çalışmalarında babalarının öğrenim durumu yüksek olan rencilerin problem çözme becerilerinin de yüksek olduğu sonucunu elde etmişlerdir.

Yıldırım, Hacıhasanoğlu, Karakurt ve Trkleş (2011) lise rencilerinin problem çözme becerileri ve etkileyen faktörleri araştırdıkları çalışmalarında babaları niversite mezunu olan rencilerin problem çözme becerisi algıları, babaları ilk ve orta ğretim mezunu olan rencilerin problem çözme becerisi algılarına göre yüksek bulunmuş ve babanın eğitim durumu ile problem çözme becerisi arasında anlamlı bir fark tespit etmişlerdir. Bu sonuç, temel problem çözme becerilerinin çocukluk döneminde ailede kazanılmaya başlandığı dikkate alındığında babanın eğitim düzeyinin çocuğun problem çözme becerisi üzerinde daha etkili olduğu ile açıklanabilmektedir. Aynı araştırmada babanın mesleği ile problem çözme becerisi arasında anlamlı fark belirlenmiş, babaları emekli olan rencilerin problem çözme becerisi babaları çalışan ve işsiz olan rencilerin problem çözme becerisine göre iyi bulunmuştur.

İKİNCİ BÖLÜM

2. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın yöntemi kapsamında, araştırmanın modeli, evreni, örnekleme, araştırmada kullanılan ölçme araçları ve toplanılan veriler ile analizine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

2.1. Araştırmanın Modeli

Çalışma kapsamında karşılaştırmalı tarama modelinde betimsel bir araştırma yöntemi kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekilde betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez (Karasar, 2014). Bu çalışmada babaların psikolojik iyi oluş düzeyleri ile ilköğretim düzeyinde eğitim gören çocuklarının problem çözme becerilerinin karşılaştırılması amaçlanmıştır. Bununla birlikte çalışılan bu kavramlar ile bazı demografik değişkenler de karşılaştırılarak aralarındaki fark saptanmaya çalışılmıştır

2.2. Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini 2019-2020 eğitim öğretim yılında Mersin ili Yenişehir ilçesinde bulunan Toros Kolejinde okuyan öğrenciler ve bu öğrencilerin babaları oluşturmaktadır. Örnekleme uygunluk örnekleme (convenience) yöntemi ile belirlenmiş, Toros Koleji İlköğretim kademesi 4,5,6,7 ve 8. Sınıf öğrencileri ve bu öğrencilerin babalarından oluşan 161 öğrenci ve 161 baba olmak üzere toplam 322 kişi oluşmaktadır. Katılımcıların demografik değişkenlere göre dağılımlarını Tablo 2,1.'de verilmiştir.

Tablo 1. Araştırma Örnekleminin Bazı Demografik Özelliklerine Dair Frekans ve Yüzdeler Tablosu

Değişken		Frekans	Yüzde
Çocuk sayısı	1 çocuk	42	26,1
	2 çocuk	99	61,5
	3 çocuk	20	12,4
Çocuğun sınıfı	4. sınıf	11	6,8
	5. sınıf	35	21,7
	6. sınıf	32	19,9
	7. sınıf	43	26,7
	8. sınıf	40	24,8
Anne eğitim durumu	Ortaokul	22	13,7
	Lise	34	21,1
	Ön lisans	22	13,7
	Lisans	65	40,4
	Yüksek lisans	18	11,2
Baba eğitim durumu	Ortaokul	20	12,4
	Lise	40	24,8
	Ön lisans	21	13
	Lisans	60	37,3
	Yüksek lisans	20	12,4
Evlilik yılı	0-10	9	5,6
	10-15	77	47,8
	16+	75	46,6
Çalışma durumu	Çalışıyor	107	66,5
	Çalışmıyor	54	33,5
Eş çalışma durumu	Çalışıyor	146	90,7
	Çalışmıyor	15	9,3
Gelir durumu	Düşük	7	4,3
	Orta	142	88,2
	Yüksek	12	7,5

Çalışmaya 161 baba katılmıştır. Sırasıyla çocuklarının 11'i (%6,8) 4. sınıf 35'i (%21,7) 5. sınıf, 32'si (19,9) 6. sınıf, 43'ü (26,7) 7. sınıf ve 40'ı (%24,8) 8. sınıflarda okuyan katılımcıların yüzde 26,1'i bir, yüzde 61,5'i iki ve yüzde 12,4'ü üç çocuğa sahiptirler. Katılımcıların çocuklarının 22'sinin annesi ortaokul (%13,7), 34'ünün lise (%21,1), 22'sinin önlisans (%13,7), 65'inin lisans (%40,4) ve 18'inin yüksek lisans (%11) mezunu iken; çocukların babalarında ise bu sayı sırasıyla 20 (%12,4), 40 (%24,8), 21 (%13), 60 (%37,3) ve 20 (%12,4) dir. Yüzde 5,6'sı 0-10 yıl, yüzde 47,8'i 10-15 yıl ve yüzde 46,6'si 16+ yıl arasında evli olan babaların, 7'si (%4,3) düşük, 142'si (%88,2) orta ve 12'si (%7,5) yüksek gelir grubundadır. 107'si çalışan (%66,5) ve 54'ü çalışmayan (%33,5) babaların eşlerinin yüzde 90,7' si çalışan ve yüzde 9,3'ü çalışmayan annelerdir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak babalara, kişisel bilgi formu ve ‘Evli Kadınlar ve Erkekler İçin Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (PİOÖ)’, çocuklara ‘İlköğretim Düzeyindeki Çocuklar İçin Problem Çözme Envanteri (ÇPÇE)’ uygulanmıştır.

2.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Anket uygulanan babaların demografik bilgilerini tespit etmek ve ulaşılabilecek bilgilerin babaların psikolojik iyi oluşlarıyla ilişkisini gözlemlemek amacıyla yaş, cinsiyet, sağlık ve gelir durumu gibi soruların yer aldığı kişisel bilgi formu oluşturulmuştur.

2.3.2. Evli Kadınlar ve Erkekler için Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (PİOÖ)

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (PİOÖ), Eggleston ve arkadaşları tarafından 2001 yılında Endonezya’da kadınların psikolojik iyi oluş durumlarını ölçmek amacıyla geliştirilmiştir.

Özmete (2016) tarafından Türkçe’ye uyarlanan PİOÖ, hem kadınlara hem erkeklere uygulanmıştır. Bu nedenle bazı ölçek maddelerinde kelimeler anlam açısından kadınlara da erkeklere de uygun olacak şekilde düzenlenmiştir. Ölçek 36 maddeden oluşarak “genel duygular”, “ekonomik, aile ve bireysel koşullardan duyulan memnuniyet” ve “ev dışındaki aktiviteleri sürdürebilme” olmak üzere üç boyutu ele almaktadır. Ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışmalarında araştırmanın evrenini Ankara da kamu sektöründe çalışan evli kadınlar ve erkekler oluşturmaktadır. Araştırma örneklemine, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı olmak üzere Ankara il merkezindeki üç Bakanlık bünyesinde çalışan evli kadınlar ve erkekler dâhil edilmiştir. Bu araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden, 117 kadın ve 116 erkek olmak üzere toplam 233 bakanlık çalışanı, basit rastgele örnekleme yöntemi ile araştırma kapsamına alınmıştır.

Ölçeğe ilişkin toplam varyans değeri %40.46 dır. Faktörlerin geçerliği Doğrulayıcı Faktör Analizi ile test edilmiştir. Güvenirlilik için hesaplanan Cronbach Alfa birinci faktör için ,86; ikinci faktör için ,88 ve üçüncü faktör için ,86 olarak bulunmuştur. Çalışma sonucunda “Evli Kadın ve Erkekler için Psikolojik İyi Oluş” ölçeğinin Türk toplumu için geçerli ve güvenilir olduğu görülmüştür.

Hazırlanan ölçek "Kesinlikle katılıyorum", "katılıyorum", "kararsızım", "katılmıyorum" ve "kesinlikle katılmıyorum" şeklinde 5'li likert tarzındadır.

2.3.3. Çocuklar için Problem Çözme Envanteri

Çocuklar İçin Problem Çözme Envanteri Serin, Serin ve Saygılı (2010) tarafından geliştirilmiş geçerlilik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır. Ölçeğin kapsam geçerliğini sağlamak üzere, ölçekteki maddeler ve ölçeğin ölçmek istediği konuya uygunluğu konularında görüşlerini almak için üç uzman öğretim elemanı, üç sınıf öğretmeni, yedi yüksek lisans öğrencisi, yedi doktora öğrencisi ile görüşülmüştür. Gelen öneriler doğrultusunda ölçekteki bazı maddeler çıkarılmış bazıları da gerekli düzeltmeler yapılarak ölçeğe deneme yapmak amacıyla son hali verilmiştir. Başlangıçta hazırlanan deneme ölçeği, 32'si olumlu ve 32'si olumsuz toplam 64 maddeden oluşmaktadır. Deneme uygulaması sonunda yapılan analizler sonucunda ölçek 24 madde olacak şekilde düzenlenmiştir. Ölçeğin güvenilir olup olmadığının belirlenmesi amacıyla Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı hesaplanmış, α değeri 0,80 olarak bulunmuştur. Geliştirilen 'İlköğretim Düzeyindeki Çocuklar İçin Problem Çözme' Envanterinde (ÇPÇE', "problem çözme becerisine güven" faktörünün 12 maddeden (1., 3., 5., 7., 9., 11., 13., 15., 17., 19., 21., ve 23. maddeler), "problem çözerken öz denetim" faktörünün 7 maddeden (2., 4., 6., 8., 10., 12., ve 14.) ve "problem çözme becerisinden kaçınma" faktörünün 5 maddeden (16., 18., 20., 22. ve 24.) oluştuğu belirlenmiştir. Bu ölçekten alınabilecek en düşük puan 24 en yüksek puan ise 120'dir. Likert tipi ölçek özelliği taşıyan ölçekte beşli derecelendirme ölçeği kullanılmıştır. Buna göre her madde, "Hiçbir zaman böyle davranmam (1)", "Ender olarak böyle davranırım (2)", "Arada sırada böyle davranırım (3)", "Sık sık böyle davranırım (4)", "Her zaman böyle davranırım (5)" şeklinde yapılmakta ve puanlanmaktadır.

2.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizi bilgisayar IBM SPSS istatistik 20 programı kullanılarak Mann-Whitney U, Kruskal-Wallis ve betimsel istatistik yöntemi ile gerçekleştirilmiştir.

2.5. Araştırmanın Etiği

Araştırmada kullanılan ölçekleri uygulayabilmek için ölçeklerin geçerlilik güvenirlik çalışmalarını yapan araştırmacılardan gerekli izinler alınmıştır. Uygulanacak olan envanterler için çalışma öncesinde Mersin Milli Eğitim Müdürlüğü'nden izin alınmış ve Toros Koleji'nde eğitim gören çocuklar ve ebeveynleriyle çalışma gerçekleştirilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırma alt problemlerine ilişkin analiz sonuçlarına yer verilmiştir.

Çocuk sayısının çocuğun problem çözme envanteri alt boyutları açısından karşılaştırması

Tablo 2. Bir, İki ve Üç Çocuğa Sahip Babaların Çocuğun Problem Çözme Alt Boyutları Açısından Karşılaştırması

Alt boyut	Çocuk sayısı	N	Sıra ort.	H	Df	P
Güven	1	42	70.9	2.64	2	.26
	2	99	84.4			
	3	20	84.9			
Öz denetim	1	42	87.1	1.12	2	.57
	2	99	79.5			
	3	20	75.2			
Kaçınma	1	42	86.1	1.1	2	.58
	2	99	85.5			
	3	20	85			

Bir, iki ve üç çocuğa sahip babaları çocuğun problem çözme envanteri alt boyutları açısından karşılaştırmak amacıyla Kruskal-Wallis testleri uygulanmıştır. Verilerin normal dağılım göstermeme varsayımı, Kolmogorov-Smirnov test sonucu anlamlı ve skewness ve kurtosis değerleri 0'a yakın çıkmadığı için karşılanmıştır. Kruskal-Wallis sonuçlarına göre hiçbir alt boyutta anlamlı fark bulunmamıştır $p > .05$, $H(2) = 2.64$; $H(2) = 1.12$; $H(2) = 1.1$.

Tablo 3. 4.,5.,6.,7. ve 8. Sınıfa Devam Eden Çocukların Problem Çözme Alt Boyutları Açısından Karşılaştırması

Alt boyut	Çocuğun sınıfı	N	Sıra ort.	H	Df	P
Güven	4	11	53.7	4.59	4	.33
	5	35	84.4			
	6	32	77.6			
	7	43	84.2			
	8	40	84.5			
Öz denetim	4	11	66	9.17	4	.06
	5	35	77.4			
	6	32	75.6			
	7	43	98.8			
	8	40	73.3			
Kaçınma	4	11	121.5	10.16	4	.38
	5	35	76.1			
	6	32	82.6			
	7	43	72.8			
	8	40	81.7			

4.,5.,6.,7. ve 8. sınıfta olan çocukların problem çözme envanteri alt boyutları açısından karşılaştırmak amacıyla Kruskal-Wallis testleri uygulanmıştır. Verilerin normal dağılım göstermeme varsayımı Kolmogorov-Smirnov test sonucu anlamlı ve skewness ve kurtosis değerleri 0'a yakın çıkmadığı için karşılanmıştır. Kruskal-Wallis sonuçlarına göre hiçbir alt boyutta anlamlı fark bulunmamıştır $p > .05$, $H(4) = 4.59$; $H(4) = 9.17$; $H(4) = 10.16$.

Tablo 4. Babanın Eğitim Durumunun Çocuğun Problem Çözme Envanteri Alt Boyutları Açısından Karşılaştırması

Alt boyut	Baba eğitim durumu	N	Sıra ort.	H	Df	P
Güven	Ortaokul	20	70.7	2.21	4	.69
	Lise	40	76.5			
	Önlisans	21	82.6			
	Lisans	60	86.5			
	Lisansüstü	20	82			
Öz denetim	Ortaokul	20	52.9	9.05	4	.06
	Lise	40	85.2			
	Önlisans	21	81.3			
	Lisans	60	83.4			
	Lisansüstü	20	92.9			
Kaçınma	Ortaokul	20	92.4	1.75	4	.78
	Lise	40	78.5			
	Önlisans	21	81.1			
	Lisans	60	77.6			
	Lisansüstü	20	84.4			

Baba eğitim durumunu çocuğun problem çözme alt boyutları açısından karşılaştırmak amacıyla Kruskal-Wallis testleri uygulanmıştır. Verilerin normal dağılım göstermeme varsayımı Kolmogorov-Smirnov test sonucu anlamlı ve skewness ve kurtosis değerleri 0'a yakın çıkmadığı için karşılanmıştır. Kruskal-Wallis sonuçlarına göre hiçbir alt boyutta anlamlı fark bulunmamıştır $p > .05$, $H(4) = 2.21$; $H(4) = 9.05$; $H(4) = 1.75$.

Tablo 5. Babanın Evlilik Yılıının Çocuğun Problem Çözme Envanteri Alt Boyutları Açısından Karşılaştırması

Alt boyut	Evlilik yılı	N	Sıra ort.	H	Df	P
Güven	0-10	9	57.8	9.12	2	.01
	10-15	77	72.6			
	16+	75	92.3			
Öz denetim	0-10	9	67.8	1.28	2	.3
	10-15	77	79.1			
	16+	75	84.5			
Kaçınma	0-10	9	112.1	4.76	2	.52
	10-15	77	81.7			
	16+	75	76.5			

Babanın evlilik yılının çocuğun problem çözme alt boyutları açısından karşılaştırmak amacıyla Kruskal-Wallis testleri uygulanmıştır. Verilerin normal dağılım göstermeme varsayımı Kolmogorov-Smirnov test sonucu anlamlı ve skewness ve kurtosis

değerleri 0'a yakın çıkmadığı için karşılanmıştır. Kruskal-Wallis sonuçlarına göre sadece güven alt boyutunda anlamlı fark bulunmuştur, $H(2) = 9.12$; $H(2) = 1.28$; $H(2) = 4.76$, $p = .05$. Gruplar arasındaki farkın kaynağını belirlemek amacıyla yapılan Mann-Whitney U testine göre, evlilik yılı 16+ olan katılımcıların çocukları, evlilik yılı 0-10 ve 10-15 olan katılımcıların çocuklarına göre güven alt boyutunda daha yüksek puan almışlardır, $p < .05$.

Tablo 6. Babanın Çalışma Durumunun Çocuğun Problem Çözme Envanteri Alt Boyutları Açısından Karşılaştırması

Alt boyut	Çalışma durumu	N	Sıra ort.	U	Z	P
Güven	Çalışıyor	107	83.4	2631	-.92	.35
	Çalışmıyor	54	76.2			
Öz denetim	Çalışıyor	107	111	2265	-2.23	.02
	Çalışmıyor	54	90.5			
Kaçınma	Çalışıyor	107	79.7	2759	-.46	.64
	Çalışmıyor	54	83.4			

Çalışan ve çalışmayan babaların çocuğun problem çözme envanteri alt boyutları arasında farklılaşp farklılaşmadığı tespit etmek amacıyla Mann-Whitney U testleri yapılmıştır. Verilerin normal dağılım göstermeme varsayımı Kolmogorov-Smirnov test sonucu anlamlı ve skewness ve kurtosis değerleri 0'a yakın çıkmadığı için karşılanmıştır. Mann-Whitney U testleri sonucuna göre sadece öz denetim alt boyutunda anlamlı bir fark bulunmuştur, $p = .05$, $U = 2631$; $U = 2265$; $U = 2759$, $Z = -.92$; $Z = -2.23$; $Z = -.64$. Test sonucuna göre çalışan babaya sahip çocukların öz denetim puanları, çalışmayan babaya sahip olanlara göre daha yüksektir.

Tablo 7. Babanın Eşinin Çalışma Durumunun Çocuğun Problem Çözme Envanteri Alt Boyutları Açısından Karşılaştırması

Alt boyut	Çalışma durumu	N	Sıra ort.	U	Z	P
Güven	Eş çalışıyor	146	81.9	957	-.8	.42
	Eş çalışmıyor	15	71.8			
Öz denetim	Eş çalışıyor	146	81.6	994	-.58	.55
	Eş çalışmıyor	15	74.2			
Kaçınma	Eş çalışıyor	146	79.6	898	-1.15	.25
	Eş çalışmıyor	15	94.1			

Eşi çalışan ve eşi çalışmayan babaların çocuklarının problem çözme envanteri alt boyutları arasında farklılaşp farklılaşmadığı tespit etmek amacıyla Mann-Whitney U testleri yapılmıştır. Verilerin normal dağılım göstermeme varsayımı Kolmogorov-Smirnov test sonucu anlamlı ve skewness ve kurtosis değerleri 0'a yakın çıkmadığı için

karşılanmıştır. Mann-Whitney U testleri sonucuna göre hiçbir alt boyutta anlamlı bir fark bulunmamıştır, $p > .05$, $U = 957$; $U = 994$; $U = 898$, $Z = -.8$; $Z = -.58$; $Z = -1.15$.

Tablo 8. Babanın Gelir Durumunun Çocuğun Problem Çözme Envanteri Alt Boyutları Açısından Karşılaştırması

Alt boyut	Gelir durumu	N	Sıra ort.	H	Df	P
Güven	Düşük	7	79.5	.04	2	.97
	Orta	142	80.8			
	Yüksek	12	83.6			
Öz denetim	Düşük	7	83.7	.02	2	.98
	Orta	142	80.8			
	Yüksek	12	81.1			
Kaçınma	Düşük	7	86.4	2.47	2	.29
	Orta	142	82.4			
	Yüksek	12	60.9			

Babanın gelir durumunu çocuğun problem çözme alt boyutları açısından karşılaştırmak amacıyla Kruskal-Wallis testleri uygulanmıştır. Verilerin normal dağılım göstermemesi varsayımı Kolmogorov-Smirnov test sonucu anlamlı ve skewness ve kurtosis değerleri 0'a yakın çıkmadığı için karşılanmıştır. Kruskal-Wallis sonuçlarına göre hiçbir alt boyutta anlamlı fark bulunmamıştır $p > .05$, $H(2) = .04$; $H(2) = .02$; $H(2) = 2.47$.

Tablo 9. Babanın Sahip Olduğu Çocuk Sayısının Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Alt Boyutları Açısından Karşılaştırması

Alt boyut	Çocuk sayısı	N	Sıra ort.	H	Df	P
Genel dugular	1	42	84.4	.56	2	.75
	2	99	80.7			
	3	20	74.9			
Memnuniyet	1	42	89.6	5.66	2	.05
	2	99	81.6			
	3	20	59.6			
Ev dışı aktiv. sürdürme	1	42	77.1	3.93	2	.14
	2	99	85.9			
	3	20	64.5			

Bir, iki ve üç çocuğa sahip babaların psikolojik iyi oluş alt boyutları açısından karşılaştırmak amacıyla Kruskal-Wallis testleri uygulanmıştır. Verilerin normal dağılım göstermemesi varsayımı Kolmogorov-Smirnov test sonucu anlamlı ve skewness ve kurtosis değerleri 0'a yakın çıkmadığı için karşılanmıştır. Kruskal-Wallis sonuçlarına göre sadece memnuniyet alt boyutunda anlamlı fark bulunmuştur, $p = .05$, $H(2) = .56$; $H(2) = 5.66$; $H(2) = 3.93$. Farkın kaynağını bulmak amacıyla yapılan Mann-Whitney U testi sonucuna göre üç çocuğa sahip katılımcılar bir ve iki çocuk sahibi katılımcılara göre memnuniyet alt

boyutundan daha düşük puan almışlardır. Yani üç çocuğa sahip katılımcılar diğer katılımcılara göre daha memnundurlar.

Tablo 10. Çocuğun Sınıfının Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Alt Boyutları Açısından Karşılaştırması

Alt boyut	Çocuğun sınıfı	N	Sıra ort.	H	Df	P
Genel duygular	4	11	102.1	7.1	4	.13
	5	35	73.1			
	6	32	79.6			
	7	43	91.6			
	8	40	71.9			
Memnuniyet	4	11	88.6	3.21	4	.52
	5	35	78.9			
	6	32	81.7			
	7	43	88.9			
	8	40	71.9			
Ev dışı aktiv. sürdürme	4	11	76.8	6.94	4	.13
	5	35	78.3			
	6	32	75.2			
	7	43	96.6			
	8	40	72.3			

Çocuğu 4.,5.,6.,7. ve 8. sınıfta olan babaların psikolojik iyi oluş ölçeği alt boyutları açısından karşılaştırmak amacıyla Kruskal-Wallis testleri uygulanmıştır. Verilerin normal dağılım göstermeme varsayımı Kolmogorov-Smirnov test sonucu anlamlı ve skewness ve kurtosis değerleri 0'a yakın çıkmadığı için karşılanmıştır. Kruskal-Wallis sonuçlarına göre hiçbir alt boyutta anlamlı fark bulunmamıştır $p > .05$, $H(4) = 7.1$; $H(4) = 3.21$; $H(4) = 6.94$.

Tablo 11. Baba Eğitim Durumunun Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Alt Boyutları Açısından Karşılaştırması

Alt boyut	Baba eğitim durumu	N	Sıra ort.	H	Df	P
Genel duygular	Ortaokul	20	76.1	6.52	4	.16
	Lise	40	78.4			
	Önlisans	21	104.5			
	Lisans	60	75.6			
	Lisansüstü	20	82.4			
Memnuniyet	Ortaokul	20	64.7	6.34	4	.17
	Lise	40	93.2			
	Önlisans	21	87.1			
	Lisans	60	75.8			
	Lisansüstü	20	81.8			
Ev dışı aktiv. sürdürme	Ortaokul	20	66.9	5.54	4	.23
	Lise	40	92.1			
	Önlisans	21	85.9			
	Lisans	60	75			
	Lisansüstü	20	85.3			

Baba eğitim durumunu psikolojik iyi oluş ölçeği alt boyutları açısından karşılaştırmak amacıyla Kruskal-Wallis testleri uygulanmıştır. Verilerin normal dağılım göstermeme varsayımı Kolmogorov-Smirnov test sonucu anlamlı ve skewness ve kurtosis değerleri 0'a yakın çıkmadığı için karşılanmıştır. Kruskal-Wallis sonuçlarına göre hiçbir alt boyutta anlamlı fark bulunmamıştır $p > .05$, $H(4) = 6.52$; $H(4) = 6.34$; $H(4) = 5.54$.

Tablo 12. Babanın Evlilik Yılıının Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Alt Boyutları Açısından Karşılaştırması

Alt boyut	Evlilik yılı	N	Sıra ort.	H	Df	P
Genel duygular	0-10	9	123.3	7.87	2	.02
	10-15	77	78.4			
	16+	75	78.6			
Memnuniyet	0-10	9	106.7	6.17	2	.04
	10-15	77	72.7			
	16+	75	86.4			
Ev dışı aktiv. sürdürme	0-10	9	89.5	.41	2	.81
	10-15	77	79.3			
	16+	75	89.6			

Babaların evlilik yılının psikolojik iyi oluş ölçeği alt boyutları açısından karşılaştırmak amacıyla Kruskal-Wallis testleri uygulanmıştır. Verilerin normal dağılım göstermeme varsayımı Kolmogorov-Smirnov test sonucu anlamlı ve skewness ve kurtosis değerleri 0'a yakın çıkmadığı için karşılanmıştır. Kruskal-Wallis sonuçlarına göre genel duygular ve memnuniyet alt boyutunda anlamlı fark bulunmuştur, $H(2) = 7.87$; $H(2) =$

6.17; $H(2) = .41$, $p = .05$. Gruplar arasındaki farkın kaynağını belirlemek amacıyla yapılan Mann-Whitney U testine göre, evlilik yılı 0-10 olan katılımcıların evlilik yılı 10-15 ve 16+ olan katılımcılara göre genel duygular alt ve memnuniyet boyutlarında daha yüksek puan almışlardır, $p < .05$. Buna göre 0-10 arasında evli olan babalar diğerlerine göre daha çok negatif duyguya sahip ve daha az memnundurlar.

Tablo 13. Babaların Çalışma Durumunun Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Alt Boyutları Açısından Karşılaştırması

Alt boyut	Çalışma durumu	N	Sıra ort.	U	Z	P
Genel duygular	Çalışıyor	107	83.5	2616	-.97	.32
	Çalışmıyor	54	75.9			
Memnuniyet	Çalışıyor	107	85.1	2454	-1.55	.11
	Çalışmıyor	54	72.9			
Ev dışı aktiv. sürdürme	Çalışıyor	107	86.5	2298	-2.12	.03
	Çalışmıyor	54	70.1			

Çalışan ve çalışmayan babaların psikolojik iyi oluş ölçeği alt boyutları arasında farklılaşp farklılaşmadığı tespit etmek amacıyla Mann-Whitney U testleri yapılmıştır. Verilerin normal dağılım göstermeme varsayımı Kolmogorov-Smirnov test sonucu anlamlı ve skewness ve kurtosis değerleri 0'a yakın çıkmadığı için karşılanmıştır. Mann-Whitney U testleri sonucuna göre sadece ev dışı aktiviteleri sürdürebilme alt boyutunda anlamlı bir fark bulunmuştur, $p = .05$, $U = 2616$; $U = 2454$; $U = 2298$, $Z = -.97$; $Z = -1.55$; $Z = -2.12$. Test sonucuna göre çalışan babaların ev dışı aktiviteleri sürdürebilme puanları, çalışmayan babalara göre daha yüksektir. Yani çalışmayan babalar daha çok ev dışı aktiviteleri sürdürebilmektedir.

Tablo 14. Eş Çalışma Durumunun Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Alt Boyutları Açısından Karşılaştırması

Alt boyut	Çalışma durumu	N	Sıra ort.	U	Z	P
Genel duygular	Eş çalışıyor	146	81.6	1002	-.54	.58
	Eş çalışmıyor	15	74.8			
Memnuniyet	Eş çalışıyor	146	81.5	1021	-.43	.66
	Eş çalışmıyor	15	76.1			
Ev dışı aktiv. sürdürme	Eş çalışıyor	146	80.8	1078	-.09	.92
	Eş çalışmıyor	15	82.13			

Eşi çalışan ve eşi çalışmayan babaların psikolojik iyi oluş ölçeği alt boyutları arasında farklılaşp farklılaşmadığı tespit etmek amacıyla Mann-Whitney U testleri yapılmıştır. Verilerin normal dağılım göstermeme varsayımı Kolmogorov-Smirnov test

sonucu anlamlı ve skewness ve kurtosis değerleri 0'a yakın çıkmadığı için karşılanmıştır. Mann-Whitney U testleri sonucuna göre hiçbir alt boyutta anlamlı bir fark bulunmamıştır, $p > .05$, $U = 1002$; $U = 1021$; $U = 1078$, $Z = -.54$; $Z = -.43$; $Z = -.09$.

Tablo 15. Babaların Gelir Durumunun Psikolojik İyi Oluşölçeği Alt Boyutları Açısından Karşılaştırması

Alt boyut	Gelir durumu	N	Sıra ort.	H	Df	P
Genel dugular	Düşük	7	106.7	2.41	2	.3
	Orta	142	79.3			
	Yüksek	12	85.1			
Memnuniyet	Düşük	7	123.4	6.49	2	.03
	Orta	142	79.7			
	Yüksek	12	70.7			
Ev dışı aktiv. sürdürme	Düşük	7	118.7	4.91	2	.08
	Orta	142	79.5			
	Yüksek	12	76.1			

Gelir durumunu psikolojik iyi oluş ölçeği alt boyutları açısından karşılaştırmak amacıyla Kruskal-Wallis testleri uygulanmıştır. Verilerin normal dağılım göstermeme varsayımı Kolmogorov-Smirnov test sonucu anlamlı ve skewness ve kurtosis değerleri 0'a yakın çıkmadığı için karşılanmıştır. Kruskal-Wallis sonuçlarına göre sadece memnuniyet alt boyutunda anlamlı fark bulunmuştur, $p = .05$, $H(2) = 2.41$; $H(2) = 6.49$; $H(2) = 4.91$. Farkın kaynağını bulmak amacıyla yapılan Mann-Whitney U testi sonucuna göre gelir düzeyi düşük olan katılımcıların puanı, gelir düzeyi orta ve yüksek olanlara göre daha yüksektir. Bu sonuca göre, gelir durumu düşük olan babaların memnuniyeti, daha düşük çıkmıştır.

Tablo 16. Babaların Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Çocukların Problem Çözme Envanteri Alt Boyutları Açısından Karşılaştırması

Alt boyut	Psikolojik iyi oluş	N	Sıra ort.	H	Df	P
Güven	Düşük	1	82.7	.56	2	.75
	Orta	93	78.9			
	Yüksek	67	55.5			
Öz denetim	Düşük	1	80.9	2.22	2	.32
	Orta	93	80.1			
	Yüksek	67	150			
Kaçınma	Düşük	1	81.6	.17	2	.91
	Orta	93	79.8			
	Yüksek	67	97.1			

Babaların psikolojik iyi oluş düzeylerini çocukların problem çözme envanteri alt boyutları açısından karşılaştırmak amacıyla Kruskal-Wallis testleri uygulanmıştır. Verilerin normal dağılım göstermeme varsayımı Kolmogorov-Smirnov test sonucu anlamlı ve skewness ve kurtosis değerleri 0'a yakın çıkmadığı için karşılanmıştır. Kruskal-Wallis sonuçlarına göre hiçbir alt boyutta anlamlı fark bulunmamıştır $p > .05$, $H(2) = .56$; $H(2) = 2.22$; $H(2) = .17$.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. TARTIŞMA VE YORUM

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın ana değişkenleri olan babaların psikolojik iyi oluş düzeyleri ile ilköğretim düzeyinde eğitim görmekte olan çocuklarının problem çözme becerisi ve bu değişkenlerin çeşitli demografik özellikler açısından, Kruskal-Wallis ve Mann-Whitney U testleri uygulanarak analiz edilmesi sonucu elde edilen bulgular alan yazın çerçevesince tartışılarak yorumlanmıştır. Ardından çalışma sonucu elde edilen bulgular ışığında alanda yapılacak araştırmalar ve çalışma yapacak uygulamacılar için önerilerde bulunulmuştur.

4.1. Babanın Evlilik Yılıının Çocuğun Problem Çözme Envanteri Alt Boyutları Açısından Karşılaştırması Sonucu Elde Edilen Bulguların Tartışılması

Babaların evlilik yılının, çocuğun problem çözme alt boyutları açısından karşılaştırılması sonucunda güven alt boyutunda anlamlı fark bulunmuştur. Buna göre, evlilik yılı 16+ olan babaların çocukları, evlilik yılı 0-10 ve 10-15 olan babaların çocuklarına göre güven alt boyutunda daha yüksek puan almışlardır.

Çocukların karşılaştıkları problemleri çözüme ulaştırırken, problem çözme becerisine sahip olmalarının yanı sıra bu becerilerine güvenmelerinin gerekliliği önemli unsurlardandır. Bireyin sorunlar karşısında çözüm yolları bulması için cesaretlendirilmesi ve bilgi, becerisini kullanma fırsatı yakalaması, problem çözme becerisi ve öz-güvenin gelişmesini hızlandırmaktadır (Çelikkaleli ve Gündüz, 2010; Saygılı, 2000).

Easterbrooks ve Goldberg (1984) yaptıkları araştırmada babanın çocuk bakımına katılımı ile çocukların bilişsel gelişimi ve problem çözme becerileri arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu sonucuna varmışlardır. Yapılan araştırmalar erkeklerin çocuk bakımına katılmalarını ve bir baba olarak davranışlarını, evlilik uyumu ve evlilikten memnun olma durumunun önemli ölçüde etkilediğini göstermektedir (Atmaca Koçak, 2004). Evlilik yılı arttıkça da erkeklerin evlilik uyumunun yükseldiği gözlenmektedir (Atmaca Koçak, 2004). Babanın yaşının da katılımı etkili olduğu gözlemlenirken, yetişkin babaların mesleklerinde belli bir noktaya geldiklerinde, genç babalara oranla çocuklarının gelişimine daha fazla katıldıkları belirlenmiştir (Kuzucu, 2011).

4.2. Babanın Çalışma Durumunun Çocuğun Problem Çözme Envanteri Alt Boyutları Açısından Karşılaştırması Sonucu Elde Edilen Bulguların Tartışılması

Babanın çalışma durumu ile çocuğun problem çözme envanteri alt boyutlarından olan öz denetim arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Buna göre çalışan babaya sahip çocukların öz denetim puanları çalışmayan babaya sahip olanlara göre daha yüksektir.

Özdenetim, bireysel koruyucu etkenlerden biri olarak bireyin duygularını, düşüncelerini, dürtülerini, yönelimlerini ve dikkate dayalı bilişsel süreçlerini kontrol etmek için kendi kendine uyguladığı bilinçli veya bilinçdışı denetim olarak ifade edilmektedir (Vohs ve Baumeister, 2004).

Bireyin daha meydana gelmeden stres yaratabilecek durumlar için tahminde bulunması, bu durumun oluşmaması ya da oluşsa dahi yaratacağı etkinin azalması konusunda eylemler planlayabilmesi de özdenetim şeklinde tanımlanmaktadır (Aspinwall ve Taylor, 1997).

Özkan (2015)'nin yaptığı araştırma sonucunda, problem çözme sürecinde sorunlarına olumlu yönelim gösteren çocukların karşılaştıkları durumu daha gerçekçi bir algıyla değerlendirdikleri, problemin çözüleceğine yönelik pozitif bir yaklaşımda oldukları, karşılaştıkları sorunlarla başa çıkmak için güçlü bir öz yeterlilik algısına sahip oldukları belirtilmiştir.

Babaların meslekleri ile çocuklarının problem çözme becerileri üzerine Korkut(2002)' un yapmış olduğu çalışmada iki değişken arasında bazı anlamlı farklar bulunmuştur. Buna göre babaları serbest olarak çalışan gençlerin sahip oldukları problem çözme becerilerini, babaları askerlik, memuriyet, öğretmenlik, avukatlık, hekimlik, mühendislik gibi mesleklerle uğraşan gençlerle karşılaştırıldıklarında daha olumlu olarak algılama eğilimde oldukları bulunmuştur. Serbest meslek sahibi olan babaların iş hayatında aniden gelişen sorunların üstesinden gelmeye çalışırken kendi bildikleri yöntemleri kullanmaları, ticari hayatlarında değişkenlik gösteren farklı problemlerin çeşitli tarzlarda üstesinden gelmeleri konusunda daha deneyimli ve yaratıcı oldukları düşünülebilir. Bu durumda elde edilen sonuçlar çocuklarına da problem çözme konusunda örnek olabildikleri biçimde yorumlanabilmektedir.

4.3. Babaların Sahip Olduğu Çocuk Sayısının Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Alt Boyutları Açısından Karşılaştırması Sonucu Elde Edilen Bulguların Tartışılması

Bir, iki ve üç çocuğa sahip babaların psikolojik iyi oluş alt boyutları açısından karşılaştırılmış ve memnuniyet alt boyutunda anlamlı fark bulunmuştur. Buna göre üç çocuğa sahip katılımcılar bir ve iki çocuk sahibi katılımcılara göre memnuniyet alt boyutundan daha düşük puan almışlardır. Kruskal-Wallis sonuçlarına göre sadece memnuniyet alt boyutunda anlamlı fark bulunmuştur, üç çocuğa sahip katılımcılar diğer katılımcılara göre daha memnundurlar.

Baba- çocuk ilişkisi üzerine yapılan çalışmaların da ortaya koyduğu gibi çocuk gelişimi üzerinde babanın etkisi düşünülenenden çok daha önemlidir (Heinowitz, 1995).

Aydın Kılıç (2016), Türkiye’de üç farklı ilde yürüttüğü çalışmasında, babaların çocukların hayatlarına eskiye göre daha fazla katıldıklarının ve bu katılımın çocuk üzerindeki olumlu etkisinin altını çizmektedir. Aydın Kılıç’a (2016) göre, babaların çocuklarının hayatlarına daha fazla katılmalarını, çocukların akademik becerilerine katkı sağlamalarını ve tüm gelişim alanlarını desteklemektedir. Babalar, çocuklarına daha fazla zaman ayırarak birlikte kaliteli vakit geçirdiklerinde, çocuklarına daha fazla ilgi gösterdiklerinde ve çocuklarının bakım ve eğitiminde gereken sorumlulukları üstlendiğinde, çocuklarıyla olan ilişkilerinin daha olumlu olduğu da bu çalışmada vurgulanmaktadır.

Yapılan bir çalışmada 4-5 çocuğu olan bireylerin, daha az çocuğa sahip ya da çocuğu olmayan diğer bireylere kıyasla daha fazla çift doyumunu, çift uyumu ve sevgi gösterme düzeyine sahip olduğu elde edilmiştir. Bu bulgular literatürdeki bilgilerle tutarlı değildir (Rıza, 2016).

Başka bir çalışmada Özbek (2016) evli bireylerde yaşam doyumunu ve psikolojik iyi oluşun demografik değişkenlerle incelemiş ve çocuk sayısı ile psikolojik iyi oluş arasında anlamlı bir farklılık bulamamıştır. Seçer, Çeliköz ve Yaşa (2008) ve Kuruçırak (2010) yaptıkları çalışmada çocuk sayısının çoğaldıkça babaların çocuklarına yönelik ilgilerinin azaldığı sonucuna ulaşırken başka çalışmalarda Ishii-Kuntz, vd. (2004) ile Arabacı ve Ömeroğlu (2013), babaların sahip olduğu çocuk sayısı arttıkça kendilerini çocuk bakımı konusunda daha yeterli hissettiklerini ve çocuklarıyla olan ilişkilerinin bu durumdan olumlu etkilendiğini ortaya koymuşlardır. Bu çalışmalar, araştırmada elde edilen bulguları desteklemektedir.

4.4. Babanın Evlilik Yılıının Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Alt Boyutları Açısından Karşılaştırması Sonucu Elde Edilen Bulguların Tartışılması

Evlilik yılının psikolojik iyi oluş ölçeği alt boyutları açısından karşılaştırılmış, genel duygular ve memnuniyet alt boyutunda anlamlı fark bulunmuştur. Evlilik yılı 0-10 olan katılımcıların evlilik yılı 10-15 ve 16+ olan katılımcılara göre genel duygular ve memnuniyet alt boyutlarında daha yüksek puan almışlardır. Buna göre 0-10 arasında evli olan bireyler diğerlerine göre daha çok negatif duyguya sahip ve daha az memnundurlar.

Zararsız, (2016) yaptığı, evli ve boşanmış kişilerin depresyon, öznel iyi oluş ve geleceğe umutla bakış açısından karşılaştırılmasını konu alan araştırmasında, evli erkeklerin depresyon düzeyleri, boşanmış erkeklere oranla daha düşük bulunurken, aynı zamanda evli erkeklerin öznel iyi oluş ve geleceğe umutla bakabilme düzeyleri, boşanmış erkeklerden daha yüksek bulunmuştur.

Evli olan bireylerin psikolojik sağlık ve ekonomik durum açısından daha iyi durumda oldukları bilinmektedir (Stack ve Eshleman, 1998). Değişen yaşam koşullarında evlilikte erkeklerin rolleri ve sorumlulukları değişmiştir. Baba olmak, çocuğun sorumluluğunu almak ve zaman ilerledikçe baba olmanın gereklerini yapabiliyor olmak babaların kendilerini daha iyi hissetmelerine sebep olabilmektedir (Atmaca Koçak, 2004). Zaman geçtikçe evlilik süresi de ilerlemekte ve babaların çocuklarıyla geçirdiği zaman dilimi artmaktadır.

Çalışmadan elde edilen bulgular da göz önünde bulundurulduğunda 16 yıldan daha uzun süre evli olan babaların, daha kısa süre evli olan babalara göre psikolojik iyi oluş düzeylerinin yüksek olmasında hem evlilik hayatının getirdikleri hem de çocuklarıyla deneyimledikleri baba-çocuk ilişkisinin, rol oynadığı düşünülebilmektedir.

4.5. Babanın Çalışma Durumunun Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Alt Boyutları Açısından Karşılaştırması Sonucu Elde Edilen Bulguların Tartışılması

Çalışan ve çalışmayan babaların psikolojik iyi oluş ölçeği alt boyutları arasında anlamlı fark bulunmuştur. Çalışan babaların ev dışı aktiviteleri sürdürbilme puanları çalışmayan babalara göre daha yüksektir. Puan arttıkça babaların ev dışı aktiviteleri

sürdürebilmeleri azalmaktadır. Sonuç olarak çalışmayan babalar daha çok ev dışı aktiviteleri sürdürebilmektedir.

Literatür incelendiğinde bireylerin işsiz olmalarının psikolojik iyi oluşlarında önemli düşüslere sebep olduğunun görüldüğü, Lucas ve ark. (2004)'nın Almanya'da gerçekleştirdiği 15 yıl boyunca 24.000 kişi ile yürütülen çalışma göze çarpmaktadır (Carr, 2016).

Eroğlu (2017)'nin çalışması neticesinde, çalışma durumu ile psikolojik iyi oluş arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna varılmıştır. Varılan bu sonuç çalışan ebeveynin çalışmayan ebeveyne göre daha iyi bir psikolojik iyi oluşa sahip olduğunu göstermektedir.

4.6. Babaların Gelir Durumunun Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Alt Boyutları Açısından Karşılaştırması Sonucu Elde Edilen Bulguların Tartışılması

Gelir durumunu psikolojik iyi oluş ölçeği alt boyutları açısından karşılaştırılmış memnuniyet alt boyutunda anlamlı fark bulunmuştur. Gelir düzeyi düşük olan babaların puanı gelir düzeyi orta ve yüksek olanlara göre daha yüksektir. Puan yükseldikçe memnuniyet azalmaktadır. Bu sonuca göre, gelir durumu düşük olan babaların memnuniyeti daha düşük çıkmıştır.

Eroğlu (2017)'nin 'Evli bireylerde psikolojik iyi oluş ile ebeveyn tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi' konulu yüksek lisans tezinde de gelir seviyesi ile psikolojik iyi oluş arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna varılmış, buna göre gelir seviyesi arttıkça psikolojik iyi oluşta da bir artış meydana geldiği saptanmıştır.

Alan yazın incelendiğinde, Özden (2014)'in psikolojik iyi oluş ve psikososyal yordayıcıları kariyer kuramıyla ele aldığı çalışmasında da gelir seviyesi ile psikolojik iyi oluş arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiş olması çalışmayı destekler niteliktedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çocuğun içinde bulundu ilk sosyal çevresi olarak ailenin önemi büyüktür. Yaşamın ilk yıllarından itibaren gerek kendi gözlemleriyle gerekse ebeveynlerin bilinçli aktarımlarıyla ailesinden edindikleri çocuğun hayatı boyunca diğer ilişkilerinde de kullanacağı kazanımlardır. Mutlu bir toplumun temeli en küçük yapı taşı olan ailede atılmaktadır. Konunun bu denli önemli oluşu uzun yıllardan bu yana araştırmacıları da aile-çocuk, anne-çocuk ilişkisi üzerine çalışmalar yapmaya yöneltmiştir. Genel bir anlayıştan sebep çocuğun hayatında annenin varlığı, katkıları önemsenmiş, baba-çocuk ilişkisi üzerine kısıtlı sayıda araştırma yapılmıştır. Oysaki bu kısıtlı sayıda yapılan çalışmalar da göstermiştir ki hem psikolojik, hem sosyal hem de bilişsel yönden babanın çocuğa katkıları ve hayatındaki varlığının önemi büyüktür. Baba sergilediği davranış ve tutumlarla, sahip olduğu psikolojik özelliklerle çocuğunun gelişimine pek çok alanda ışık tutar. Bu aşamada babanın psikolojisi, çocuğa yaklaşımının önemli bir belirleyicisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Her konuda olduğu gibi olaylara yaklaşımı, beklenmedik durumlarda sergilediği tutumu ve yaşanan problemlere getirdiği akılcı çözümleriyle baba, çocuğunun model aldığı kişidir. Çalışma bu açıdan alana katkı sağlayacaktır.

Çalışmada babaların psikolojik iyi oluşları ile ilköğretim düzeyinde eğitim görmekte olan çocuklarının problem çözme becerileri karşılaştırılmıştır. Araştırmada elde edilen analiz sonuçlarına göre bu iki değişken arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Ancak uygulanan envanterlerin alt boyutları ve bazı demografik değişkenler arasında anlamlı farklar elde edilmiştir. Babanın evlilik yılı ile çocuğun problem çözme envanteri güven alt boyutu, babanın çalışma durumu ile çocuğun problem çözme envanteri öz denetim alt boyutu, babanın sahip olduğu çocuk sayısı ile psikolojik iyi oluş memnuniyet alt boyutu, babanın evlilik yılı ile psikolojik iyi oluş ölçeği genel duygular ve memnuniyet alt boyutları, babanın çalışma durumu ile psikolojik iyi oluş envanteri ev dışı aktiviteleri sürdürülebilirlik alt boyutu ve babanın gelir durumu ile psikolojik iyi oluş envanteri memnuniyet alt boyutunda anlamlı farklar elde edilmiştir. Ancak, Çocuk sayısı, çocuğun sınıfı, babanın eğitim durumu eş çalışma ve gelir durumu ile çocuğun problem çözme becerisi arasında ve de çocuğun sınıfı, baba eğitim durumu ile babanın psikolojik iyi oluşu arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Elde edilen bilgiler ışığında babaların psikolojik iyi oluşları ile ilköğretim düzeyinde eğitim görmekte olan çocuklarının problem çözme becerileri arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmacılara Öneriler

1. Araştırmanın evrenini 2019-2020 eğitim öğretim yılında Mersin ili Yenişehir ilçesinde bulunan Toros Koleji öğrencileri ve bu öğrencilerin babaları oluşturmaktadır. Yaşanılan pandemi sebebi ile daha farklı ve sayıca fazla okulda çalışmak mümkün olmamıştır. Bu da anketlerin verilerinde normal dağılımın elde edilememesi nedeni ile araştırmayı kısıtlamıştır. Bu nedenle bu konuda çalışma yapacak araştırmacılara en önemli önerim, hem devlet okulunda hem de özel okulda eğitim görmekte olan çocuklara ve babalarına ulaşarak toplumun sosyoekonomik düzeyi farklı olan gruplarından katılımcılarla çalışmalarını sürdürmeleri olacaktır.
2. Babaların psikolojik iyi oluş düzeylerinin ve çocuklarının problem çözme becerilerinin zaman içerisinde yaşamsal koşulların etkisi ile değişip değişmediğini anlamak için anket boyutsal bir çalışma ile kullanılabilir. Böylece bu iki değişkenin zaman içerisinde kendi içindeki ve birbiri ile olan ilişkisindeki değişiklikler izlenmiş olur.

Uygulamacılara Öneriler

1. Babaların aile içindeki önemi konusunda farkındalık yaratmak amacıyla aile eğitim programları hazırlanabilir.
2. Çağımız koşullarında bireyde bulunması gereken önemli özelliklerden olması sebebi ile problem çözme becerisinin gelişmesine yönelik olarak eğitim kurumlarında uygulanan programların yeniden düzenlenmesi önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Adair, J. (2000). Karar Verme ve Problem Çözme (N. Kalaycı, Çev.), Ankara: Gazi Kitabevi.
- Ağaçbacak, P. M. (2019). “Pozitif Psikoloji Bağlamında Sınıf Öğretmenlerinin Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri ile Özyeterlik İnançları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Akbaş, S. C. (2005). “Okul Öncesi Eğitime Devam Eden Altı Yaş Grubu Çocukların Sosyal Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi”, Bilim Uzmanlığı Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Akdoğan, A. ve Polatçı, S. (2013). “Psikolojik Sermayenin Performans Üzerindeki Etkisinde İş Aile Yayılımı ve Psikolojik İyi Oluşun Etkisi/The Role Of Work Family Spillover And Psychological Well-Being On The Effect Of Psychological Capital On Performance”, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 17(1), 273-294.
- Akgun, Z. (2019). “Erkeklerde Toplumsal Cinsiyet Normlarına Uyum, Motivasyon ve Psikolojik İyi Oluş İlişkisi”, Dünya Multidisipliner Araştırmalar Dergisi, 2019(2), 1-38.
- Aksel, B. (2018). “0-6 Yaş Arası Çocuğu Olan Annelerin Psikolojik İyi Oluşlarının Öznel İyi Oluş, Öğrenilmiş Güçlülük ve Algılanan Sosyal Destek Açısından Yordanması”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, T.C. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aksoy, B. (2003). “Problem Çözme Yönteminin Çevre Eğitiminde”, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 14(14), 83-98.
- Alibeyoğlu, T. (2009). “Baba Destek Programının (BADEP) Babaların Çocuk Yetiştirme Tutumları Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Altun, M., Dönmez, N., İnan, H., Taner, M., ve Özdilek, Z. (2001). “Altı Yaş Grubu Çocukların Problem Çözme Stratejileri ve Bunlarla İlgili Öğretmen ve Müfettiş Algıları”, *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 211–230.
- Amato, P. R. (1994). “Father-Child Relations, Mother-Child Relations, And Offspring Psychological Well-Being In Early Adulthood”, *Journal of Marriage and the Family*, 1031-1042.
- Amato, P. R. ve Booth, A. (1991). “Consequences Of Parental Divorce And Marital Unhappiness For Adult Well-Being”, *Social forces*, 69(3), 895-914.
- Amato, P. R., Loomis, L. S., ve Booth, A. (1995). “Parental Divorce, Marital Conflict, And Offspring Well-Being During Early Adulthood”, *Social Forces*, 73(3), 895-915.
- Amato, P. R., ve Keith, B. (1991). “Parental Divorce Andadult Well-Being: A Meta-Analysis”, *J. Marriage & Fam.*, 53, 43-43.
- Amato, P. R., ve Sobolewski, J. M. (2001). “The Effects of Divorce And Marital Discord On Adult Children's Psychological Well-Being”, *American sociological review*, 900-921.
- Anlıak, ve.,Dinçer, Ç. (2005). “Farklı Eğitim Yaklaşımları Uygulayan Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden Çocukların Kişiler Arası Problem Çözme Becerilerinin Değerlendirilmesi”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 38 (1), 149-166.
- Anooshian, L. J., Pascal, V. U., ve Mc Creath, H. (1984). “Problem Mapping Before Problem Solving: Young Children's Cognitive Maps And Search Strategies In Large-Scale Environments”, *Child Development*, 1820-1834.
- Arabacı, N., ve Ömeroğlu, E. (2013). “48-72 Aylık Çocuğa Sahip Anne-Babaların Çocukları ile İletişimlerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (30), 41-53.
- Arenofsky, J. (2001). “Developing Your Problem-Solving Skills”, *Career World*, 29(4), 18-19.

- Arıcı, F. (2011). “Üniversite Öğrencilerinde Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Algılar Ve Psikolojik İyi Oluş”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Aspinwall, L. G., ve Taylor, S. E. (1997). “A Stitch In Time: Self-Regulation And Proactive Coping”, Psychological bulletin, 121(3), 417.
- Ata, B. (1998). “Model Fortheapplication Of Scientific Problem-Solving Method To The Teaching Of History”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Atmaca Koçak, A. (2004). “Baba Destek Programı Değerlendirme Raporu”, İstanbul: AÇEV Yayınları.
- Aydın Kılıç, Z. (2016). “Ankara-Trabzon-Erzurum Örneğinde Babanın Çocuğun Hayatına Katılımı ve Baba-Çocuk İlişkisinin İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aydın, S. M. (2013). “Türkiye’de İlkokul Dördüncü Sınıfta Yapılan Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Öğrencilerin Problem Çözme Becerisine Etkisi”, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Aydoğan, Y. ve Ömeroğlu, E. (2004). “Erken Çocukluk Döneminde Genel Problem Çözme Becerilerinin Kazandırılması”, OMEP 2003 Dünya Konsey Toplantısı ve Konferansı Bildiri Kitabı 2, s. 458-468, Kuşadası.
- Aydoğan. A. (2019). “Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Yordayıcısı Olarak Okul İklimi Algıları”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ortak Yüksek Lisans Programı, İstanbul.
- Bilge, F., ve Arslan, A. (2000). “Akılcı Olmayan Düşünce Düzeyleri Farklı Üniversite Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerini Değerlendirmeleri”, Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi (2), 13; 7-18.
- Bingham, A. (1983). Çocuklarda Problem Çözme Yeteneklerinin Geliştirilmesi. F. Oğuzkan (Çev.), 4. Baskı. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

- Bingham, A. (1998). Çocuklarda Problem Çözme Yeteneklerinin Geliştirilmesi. (Çev. A. Ferhan Oğuzhan). İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Bingham, A. (2004). Çocuklarda Problem Çözme Becerilerinin Geliştirilmesi. çev. Ferhan Oğuzkan, MEB Yayınları, İstanbul.
- Bingham, Alma (1998) Çocuklarda Problem Çözme Yeteneklerinin Geliştirilmesi. Çev.: A. Ferhan Oğuzkan. İstanbul: M.E.B. Yayınları.
- Bozkurt, N., Serin, O., ve Emran, B. (2004). “İlköğretim Birinci Kademe Öğretmenlerinin Problem Çözme Becerileri, İletişim Becerileri ve Denetim Odağı Düzeylerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi”, XII. Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri, 2.
- Bradburn, N. M. (1969). The structure of psychological well-being.
- Büyükdüvenci, S. (1993). “Aristoteles’te Mutluluk Kavramı” Felsefe Dünyası Dergisi, 9, 41-45.
- Büyükkaragöz, S. S, Çivi, C. (1995). Genel Öğretim Metodları. Göksu Matbaası, Konya. 85- 92.
- Carr, A. (2016). Pozitif Psikoloji: Mutluluğun ve İnsanın Güçlü Yönlerinin Bilimi. Çev. Ümit Şendilek, İstanbul: Kaknüs.
- Charles, R. I., ve Lester, F. K. (1984). “An Evaluation Of A Process-Oriented Instructional Program In Mathematical Problem Solving In Grades 5 and 7”, Journal for Research in Mathematics Education, 15(1), 15-34.
- Cüceloğlu, D. (1992). İçimizdeki Çocuk. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Çağdaş, A., ve Seçer, Ş. Z. (2006). Anne-Baba Eğitimi. Ankara. Kök Yayıncılık.
- Çeçen, R. (2002). “Duyguları Yönetme Becerileri Eğitimi Programının Öğretmen Adaylarının Duyguları Yönetme Becerileri Üzerindeki Etkisi”, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Çelebi, E. (2016). “Yaşlı ve Çocuk Grupları ile Çalışan Psikologlarda Mesleki Tükenmişlik, Psikolojik İyi Oluş ve Yaşam Kalitesi Düzeylerinin İncelenmesi”, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

- Çelikkaleli, A. G. Ö., ve Gündüz, B. (2010). “Ergenlerde Problem Çözme Becerileri ve Yetkinlik İnançları”, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 19(2), 361-377.
- Çetinkale, E. (2006). “11. Sınıf Öğrencilerinin Denetim Odakları, Problem Çözme Becerileri ve Algılanan Ana Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin Cinsiyet ve Akademik Alan Değişkenleri Açısından İncelenmesi”, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Danişment, R. (2012). “Okul Yöneticilerinin Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri”, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erciyes Üniversitesi, Kayseri. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Davidov, M., ve Grusec, J. E. (2007). Socialization in the family: The roles of parents. Handbook of socialization theory and research, New York, 284-308.
- Diener, E. (1984). “Subjectivewell-being”, Psychological Bulletin, 95 (3), 542-575.
- Diener, E. (2000). “Subjective Well-Being: The Science Of Happiness And A Proposal For A National Index” American psychologist, 55(1), 34.
- Doğru, N. (2018). “Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Stres, Stresle Başa Çıkma Tarzları ve Sosyal Destek Değişkenleri Bakımından İncelenmesi”, Yayımlanmış Doktora Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Durmaz, Ş., Kaçar, Z., Sevtap, C. A. N., Reyhan, K., Yeşilova, D. ve Tortumluoğlu, G. (2007). “Çanakkale Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri (Pçb) ve Etkileyen Bazı Faktörler”, Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 10(4), 63-71.
- Easterbrooks, M. A., ve Goldberg, W. A. (1984). “Toddler Development In The Family: Impact Of Father Involvement And Parenting Characteristics”, Child development, 740-752.
- Ekşi, A. (1990). Çocuk, Genç, Anne Babalar. Bilgi Yayın Evi, Ankara.

- Ekşi, A. (1999). Çocuğun Ruhsal ve Bilişsel Gelişim Dönemleri ve Dönemlere Özgü Sorunları, Ben Hasta Değilim, (Ed: A. Ekşi), Nobel Tıp Kitabevi, İstanbul.
- Elias, M. J. (2003). Academic and social-emotional learning. Geneva: International Academy of Education and the International Bureau of Education.
- Enç, M. (1982). Eğitim Ruh Bilimi. İnkılap ve Aka Kitapevleri Koll.Şti., İstanbul.
- Erbaş, M.M. (2012). “Öğretmen Adaylarının Mükemmeliyetçilik Düzeylerinin Red Duyarlılığı ve Öznel İyi Oluş Düzeylerine Göre İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, Samsun.
- Erdoğan, M. Y. (2006). “Ana Baba Tutumları İle Öğretmen Davranışlarının Çocuklarda Öğrenilmiş Çaresizlik Düzeyi İle İlişkileri”, Çocuk ve gençlik ruh sağlığı dergisi, 13(3), 98-105.
- Eroğlu, F. (2017). “Evli Bireylerde Psikolojik İyi Oluş İle Ebeveyn Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Eroğlu, F. ve Parlar, H. (2018). “Evli Kadın ve Erkeklerde Psikolojik İyi Oluşun Ebeveyn Tutumuna Etkisinin İncelenmesi”, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (17) 33. İstanbul.
- Ertürk, A., Kara, S. B. K., ve Güneş, D. Z. (2016). “Duygusal Emek ve Psikolojik İyi Oluş: Bir Yordayıcı Olarak Yönelimsel Destek Algısı”, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 16(4).
- Ferah, D. (2000). “Kara Harp Okulu Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerini Algılamalarının ve Problem Çözme Yaklaşım Biçimlerinin Cinsiyet, Sınıf, Akademik Başarı ve Liderlik Yapma Değişkenleri Açısından İncelenmesi”, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gelbal, S. (1991). “Problem Çözme”, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, 6(6).

- Genç, S. Z. ve Kalafat, T. (2007). “Öğretmen Adaylarının Demokratik Tutumları İle Problem”, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, 22(22), 10-22.
- Göçen, G. 2013. “Pozitif Psikoloji Düzleminde Psikolojik İyi Olma ve Dini Yönelim İlişkisi: Yetişkinler Üzerine Bir Araştırma”, Toplum Bilimleri Dergisi, 7(13), 97-130.
- Güngörmüş, O. (1992). “Babanın Çocuğun Zekâsı, Akademik Başarısı ve Benlik Kavramı Üzerine Etkisinin Araştırılması”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Güven, A. ve Akyüz, M. (2001). “Öğretmen Adayların İletişim ve Problem Çözme Becerilerine İlişkin Görüşleri”, Ege Eğitim Dergisi, 1(1), 13-22.
- Halisdemir (2013). “Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik İyi Oluşları, Kendini Affetme Düzeyleri ve Geçmişe Yönelik Anne Kabul Red Algıları Arasındaki İlişkiler”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, Ankara.
- Heinowitz, J. (1995). İmdat baba oldum. Ç. Sungur (Çev.). Beyaz Yayınları, İstanbul.
- Heppner, P. P., ve Petersen, C. H. (1982). “The Development And Implications Of A Personal Problem-Solving Inventory”, Journal of counseling psychology, 29(1), 66.
- Hicks, M. J. (1994) “Problem Solving in Business and Management”, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (2) 13, 361-377.
- İlgin, H., ve Arslan, D. (2012). “Türkçe Dersinde Metinlerle Problem Çözme Öğretiminin Öğrencilerin Problem Çözme Becerilerine Etkisi”, Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 13(2), 157-176.
- Ishii-Kuntz, M., Makino, K., Kato, K., ve Tsuchiya, M. (2004). “Japanese Fathers Of Preschoolers And Their Involvement In Child Care”, Journal of Marriage and Family, 66(3), 779-791.
- İşmen, A. E. (2001). “Duygusal Zeka ve Problem Çözme”, MÜ Atatürk Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Dergisi, 13(111-124).

- Kabadayı, R. (1992). “Problem Çözme Süreci, Gereği ve Eğitimdeki Boyutları”, Öğretmen Dünyası, 146(s 32).
- Kalaycı, N, (2001). Sosyal Bilgilerde Problem Çözme ve Uygulamaları. Gazi Kitabevi, Ankara.
- Karabeyeseler, M. (2013). “Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik İyi Oluşları, Kendini Affetme Düzeyleri ve Geçmişe Yönelik Anne Kabul Red Algıları Arasındaki İlişkiler”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Karasar, N. (2014). Bilimsel araştırma yöntemi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karasar. N. (1984). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Hacettepe Taş _ Kitapçılık Ltd.
- Kasap, Z. (1997). “İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Sosyo- Ekonomik Düzeye Göre Problem Çözme Başarısı İle Problem Çözme Tutumu Arasındaki İlişki”, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Keleş B. (2000). “Eğitim Yöneticilerinde Sorun Çözme ve Denetim Odağı İlişkisi”, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Kermen, U., Tosun, N. İ. ve Doğan, U. (2016). “Yaşam Doyumu ve Psikolojik İyi Oluşun Yordayıcısı Olarak Sosyal Kaygı” Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi, 2(1), 20-29.
- Kesercioğlu, T. (2001). “Günümüz Fen Bilgisi Eğitiminde Yeni Öğretim Teknikleri & Dijital Çağda Başarılı Bir Fen Bilgisi Eğitimcisinin Yeni Rollerini”, Özel Okullar Birliği, Fen Bilgisi Eğitimi Seminerleri.
- Keyes, C.L., Shmotkin, D. ve Ryff, C. D. (2002). “Optimizing Well-Being: The Empirical Encounter Of Two Traditions”, Journal of Personality and Social Psychology, (6)82, 1007 – 1022. DOI: 10.1037//0022-3514.82.6.1007
- Kındıroğlu, Z., ve Ekici, F. Y. (2019). “Ebeveynlerin Psikolojik İyi Oluş ve Psikolojik Dayanıklılık Düzeyleri ile Çocukların Sosyal Yetkinlik ve Davranışları Arasındaki İlişki”, Adıyaman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Dergisi, 9(1), 138-157.

- Kızılkaya, G., ve Aşkar, P. (2010). Problem çözmeye yönelik yansıtıcı düşünme becerisi ölçeğinin geliştirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 34(154).
- Kocaman, E. N. (2019). “Bir Grup Yetişkinde Umut ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Koç C. (2015). “İlköğretim Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerine Yönelik Algıları ve Öğrenme Sürecinde Yardım İstemeleri”, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(2), 659-678.
- Konan, N. (2013). “Relationship between Locus of Control and Problem-Solving Skills of High School Administrators”, *International Journal of Social Sciences & Education*, 3(3).
- Korkut, F. (2002). “Lise Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(23).
- Köylü, D. (2018). “Öğretmenlerin Karar Alma Sürecine Katılım Düzeylerinin Örgütsel Bağlılık ve Psikolojik İyi Oluş İle İlişkisi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Kuru, E. ve Karabulut, E. O. (2009). “Ritim Eğitimi ve Dans Dersi Alan ve Almayan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Bakımından İncelenmesi”, *G.Ü., Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(2), 441-458.
- Kuruçırak, Ş. (2010). “4-12 Aylık Bebeği Olan Babaların, Babalık Rolü Algısı İle Bebek Bakımına Katılımı Arasındaki İlişki”, *Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Antalya.*
- Kuyumcu, B. (2013). “Üniversite Öğrencilerinin Pozitif ve Negatif Duygu Durumlarının Psikolojik İyi Oluşlarını Yordama Gücü”, *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 6(1), 62-76.

- Kuzgun, Y., ve Sevim, S. A. (2004). “Kadınların Çalışmasına Karşı Tutum ve Dini Yönelim Arasındaki İlişki”, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 37(1), 14-27.
- Kuzucu, Y. (2011). “Değişen Babalık Rolü ve Çocuk Gelişimine Etkisi”, The changing role of fathers and its impact on child development. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 4(35), 79-89.
- Lamb, M. E. (1997). Babalar ve çocuk gelişimi (Fathers and child development). M. E
- Loewen, C. A. (1995). “Creative Problem Solving”, Teaching Children Mathematics, 2(2), 96-99.
- Marsiglio, W. (1995). Babalık bursu (Fatherhoodscholarship). W. Marsiglio (Der.), Babalık: Çağdaş teoriler, araştırmalar ve toplumsal politikalar (Fatherhood: Contemporarytheory, researchandsocialpolicy), içinde (s. 1-20)
- Marsiglio, W., Amato, P., Day, R. D., ve Lamb, M. E. (2000). “Scholarship on Fatherhood In The 1990s and Beyond” Journal of marriage and family, 62(4), 1173-1191.
- Myers, D. G., ve Diener, E. (1995). “Who is happy?” Psychological science, 6(1), 10-19.
- Nezu, A. M., ve Ronan, G. F. (1988). “Social Problem Solving As A Moderator Of Stress-Related Depressive Symptoms: A Prospective Analysis”, Journal of Counseling Psychology, 35(2), 134.
- Nugent, J. K. (1991). “Cultural and Psychological Influences On The Father's Role In Infant Development”, Journal of Marriage and the Family, 475-485.
- Oğuz, N. E. (2019). “Yetişkinlerde Kendine Yansıtma ve İçgörü, Duyguları İfade Etme, Duygusal Şemalar ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişki ve Çeşitli Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Olgun, N., Öntürk, Z.K., Karabacak, Ü., Aslan, F.E. ve Serbest, S. (2010). “Hemşirelik Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri: Bir Yıllık İzlem Sonuçları”, Acıbadem Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Dergisi, 1(4), 188-194.

- Öğülmüş S. (2004). Ben sorun çözebilirim; kişilerarası sorun çözme becerileri ve eğitimi. Ankara. Babil Yayıncılık.
- Özbek, M. (2016). “Evli Bireylerde Yaşam Doyumu ve Psikolojik İyi Oluşlarının Çeşitli Değişkenlerle İncelenmesi”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Nişantaşı Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özden, K. (2014). “Üniversite Öğrencilerinde Psikolojik İyi Oluşun Psikososyal Yordayıcılarının Sosyal Bilişsel Kariyer Kuramı Açısından İncelenmesi”, İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Özgündüz, Ö. (2015). “Baba Katılımı Eğitim Programının Baba Katılımına ve Okul Öncesi Çocukların Sosyal Becerilerine Etkisinin İncelenmesi”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi. Konya.
- Özkan, H. K. (2015). “Annelerin Duygu Sosyalleştirme Davranışları İle Çocukların Benlik Algısı ve Sosyal Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Özkütük, N., Silkü, H. A., Orgun, F., ve Yalçinkaya, M. (2003). “Öğretmen Adaylarının Problem Çözme Becerileri”, Ege Eğitim Dergisi, 2(3), 1-9.
- Özmen, S. K. (2004). “The Reflections Of Anger And Aggression In Family”, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 37(2), 27-39.
- Özyürek, A., ve Şahin, F. T. (2017). “Anne-Baba Olmak ve Anne-Babaların Çocuk Yetiştirme Tutumları”, Pegem Atıf İndeksi, 41-57.
- Poyraz M. (2007). “Babaların Babalık Rolünü Algılamalarıyla Kendi Ebeveynlerinin Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Rasheed, M. N. (2010). Family therapy: Models and techniques. Sage.
- Rıza, S.Ö. (2016). “Evli Bireylerin Bilişsel Duygu Düzenleme Stratejilerinin Psikolojik İyi Oluşları ve Evlilik Doyumları İle İlişkinin İncelenmesi”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Işık Üniversitesi, İstanbul.

- Roberts, R. E., & Bengtson, V. L. (1993). "Relationships With Parents, Self-Esteem, And Psychological Well-Being In Young Adulthood", *Social psychology quarterly*, 263-277.
- Ryff, C. D. (1989). "Happiness Is Everything, Or Is It? Explorations On The Meaning Of Psychological Well-Being", *Journal of personality and social psychology*, 57(6), 1069.
- Ryff, C. D. (2014). "Psychological Well-Being Revisited: Advances In The Science And Practice Of Eudaimonia", *Psychotherapy and psychosomatics*, 83(1), 10-28.
- Ryff, C. D., ve Keyes, C. L. M. (1995). "The Structure Of Psychological Well-Being Revisited", *Journal of personality and social psychology*, 69(4), 719.
- Ryff, C. D., ve Singer, B. H. (2008). "Know Thyself And Become What You Are: A Eudaimonic Approach To Psychological Well-Being", *Journal of happiness studies*, 9(1), 13-39.
- Ryff, C. D., Magee, W. J., Kling, K. C., ve Wing, E. H. (1999). "Forging macro-Microlinkages In The study Of Psychological Well-Being", *The self and society in aging processes*, 247-278.
- Saracaloğlu, S., Serin, O. ve Bozkurt, N. (2001). "Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri Ile Başarıları Arasındaki İlişki", *M.U. Atatürk Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Dergisi*, 14, 121-134.
- Sarıcaoğlu, H. (2011). "Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik İyi Olma Düzeylerinin Kişilik Özellikleri ve Öz-Anlayış Açısından İncelenmesi", *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya*.
- Sarıyıldız, Ç. (2015). *Problem çözme basamakları ve öfke*. <http://mebk12.meb.gov.tr/>, (ET: 17.12.2018), s. 1-32.
- Saygılı, G., ve Kesercioğlu, T. (2013). "Öğretim Teknolojileri ve Materyal Destekli Fen ve Teknoloji Öğretiminin, İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri Üzerindeki Etkisi", *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 7(2), 334-346.

- Saygılı, H. (2000). "Problem Çözme Becerisi Ile Sosyal ve Kişisel Uyum Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Seçer, Z., Çeliköz, N., ve Songül, Y. (2007). "Bazı Kişisel Özelliklerine Göre Okulöncesi eğitim Kurumlarına Devam Eden Çocukların Babalarının Babalığa Yönelik Tutumları", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (18), 425-438.
- Serin, M. K. (2014). "İşbirliğine Dayalı Ortamlarda Gerçekleştirilen Üstbilişsel Sorgulama Temelli Öğretimin İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerine Etkisi", Doktora tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Serin, M. K. ve Korkmaz, İ. (2018). "İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Problemi Anlama ve Tahmin Süreçlerinde Ortaya Koydukları Bilişsel-Üstbilişsel Davranışların İncelenmesi", Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (28), 131-173.
- Serin, M. K., ve Korkmaz, İ. (2018). "İşbirliğine Dayalı Ortamlarda Gerçekleştirilen Üstbilişsel Sorgulama Temelli Öğretimin İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Matematiksel Problem Çözme Becerilerine Etkisi", Elementary Education Online, 17(2).
- Serin, N. B. ve Derin, R. (2008). "İlköğretim Öğrencilerinin Kişilerarası Problem Çözme Becerisi Algıları ve Denetim Odağı Düzeylerini Etkileyen Faktörler", Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 5(1), 1-18.
- Serin, O. (2004). "Öğretmen Adaylarının Problem Çözme Becerisi ve Fene Yönelik Tutum İle Başarıları Arasındaki İlişki", XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz 2004, Malatya.
- Serin, O. (2010). "Sınıf Öğretmenlerinin Problem Çözme Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi", Eğitim ve Bilim, 31(142).
- Serin, O., Serin B, N., ve Saygılı, G. (2010). "İlköğretim Düzeyindeki Çocuklar İçin Problem Çözme Envanteri'nin (ÇPÇE) Geliştirilmesi", İlköğretim Online (elektronik), 9(2), 446-458.

- Sever, M. (2002). "Toplumsal-Kültürel Bağlamda Babalık Kurgu ve Pratiklerinin Çocuk Eğitimine Etkileri: Üç Kuşak Babalar Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma", Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sezen, G. ve Paliç, G. (2011). "Lise Öğrencilerin Problem Çözme Becerisi Algılarının Belirlenmesi", In 2 nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications (pp. 27-29).
- Sezer, F. (2013). "Psikolojik İyi Olma Durumu Üzerine Etkili Faktörler", Education Sciences, 8(4), 489-504.
- Snarey, J. (1993). How Fathers Care For the Next Generation. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Springer, K. W., ve Hauser, R. M. (2006). "An Assessment Of The Construct Validity Of Ryff's Scales Of Psychological Well-Being: Method, Mode, And Measurement Effects", Social science research, 35(4), 1080-1102.
- Stack, S., ve Eshleman, J. R. (1998). "Marital Status And Happiness: A 17-Nation Study", Journal of Marriage and the Family, 527-536.
- Stone, A., Schwartz, J., ve Broderick, J. i Deaton, A.(2010). "A Snapshot Of The Age Distribution Of Psychological Well-Being In The United States", Proceedings of the National Academy of Sciences, 107(22), 9985-9990.
- Suzuki, L. A., ve Ahluwalia, M. K. (2004). "Two Decades Of Research On The Problem Solving Inventory: A Call For Empirical Clarity", The Counseling Psychologist, 32(3), 429-438.
- Sümer, N., Gündoğdu Aktürk, E., ve Helvacı, E. (2010). "Anne-Baba Tutum Ve Davranışlarının Psikolojik Etkileri: Türkiye'de Yapılan Çalışmalara Toplu Bakış", Türk Psikoloji Yazıları, 13(25), 42-59.
- Şahin, N., Şahin, N. H., ve Heppner, P. P. (1993). "Psychometric Properties Of The Problem Solving Inventory In A Group Of Turkish University Students", Cognitive Therapy and Research, 17(4), 379-396.

- Şimşek, M. (2018). “Öğretmenlerin Örgütsel İmaj Algıları İle Psikolojik İyi Olma Düzeyleri Arasındaki İlişki”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Şölen, Y. (2020). “4-6 Yaş Arası Çocuğu Olan Babaların Ebeveyn Tutumları ve Yaşam Boyu Öğrenmelerinin Baba Eğitim Programına Katılım Durumuna Göre İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Hayat Boyu Öğrenme ve Yetişkin Eğitimi Bilim Dalı. Kocaeli.
- Tahiroğlu, Y. A., Bahalı, M. K., Avcı, A., Şeydaoğlu, G. ve Uzel, M. (2009). “Ailedeki Disiplin Yöntemleri, Demografik Özellikler Ve Çocuklardaki Davranış Sorunları Arasındaki İlişki” Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi, 16(2), 67-82.
- Taşdemir, E. (2018). “Psikologlarda Bilinçli Farkındalık ve Psikolojik Dayanıklılık ile Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Taylan, S. (1990). “Heppner’in Problem Çözme Envanterinin Uyarlama, Güvenirlik ve Geçerlik Çalışmaları”, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- TDK, (2019). Güncel Türkçe Sözlük. Türk Dil Kurumu <http://sozluk.gov.tr/> [14.07.2019]
- Terzi, (Işık), S. (2001). “İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Kişilerarası Problem Çözme Beceri Algılarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi”, VI. Ulusal Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Kongresi, Ankara.
- Tezel Şahin, F., Akıncı Coşgun, A., ve Aydın Kılıç, Z. N. (2017). “Babaların Çocuklarıyla Vakit Geçirme Durumlarına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi”, Gazi University Journal of Gazi Educational Faculty (GUJGEF), 37(1).
- Timur, M.S. (2008). “Boşanma Sürecinde Olan ve Olmayan Bireylerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerini Etkileyen Faktörlerin incelenmesi”, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara Üniversitesi, Ankara.

- Toluk Uçar, Z. ve Altun, A. (2006). Sorun çözme becerilerinin eğitimi. İçinde A. Şimşek (Ed.). İçerik türlerine dayalı öğretim (syf. 101-132). Nobel Yayın Dağıtım. Ankara.
- Topuz, C. (2013). “Üniversite Öğrencilerinde Özgeciliğin Öznel İyi Oluş ve Psikolojik İyi Oluş İle İlişkisinin İncelenmesi”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Totan, T. (2011). “Problem Çözme Becerileri Eğitim Programının İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri Üzerine Etkisi”, Doctoral dissertation, DEÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Totan, T. ve Kabasakal, Z. (2012). “Problem Çözme Becerileri Eğitiminin İlköğretim Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Sosyal ve Duygusal Öğrenme İhtiyaçları ve Becerileri Üzerine Etkisi”, İlköğretim Online, 11(3), 813-828.
- Tuzgöl-Dost, M. (2005). “Öznel İyi Oluş Ölçeği'nin Geliştirilmesi: Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması”, Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 3(23), 103-111.
- Tümkaya, S. ve İflazoğlu, U. A. (2000). “Ç Ü Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin Otomatik Düşünce ve Problem Çözme Düzeylerinin Bazı Sosyo Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi”, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6(6).
- Uyar, M. (2002). Problem çözme yaklaşımı. İçinde Ali Murat Sönmez (Ed.). Eğitime yeni bakışlar. (syf. 219-226). Mikro Yayınları, Ankara.
- Uzun, H. (2020). “Babalık Ölçeği'nin Türkçe'ye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması”, Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (20), 551-568.
- Vohs, K. D., ve Baumeister, R. F. (2004). Understanding self-regulation. Handbook of self-regulation, 19.
- Yakut, S., ve Yakut, İ. (2018). “Öğretmenlerde Psikolojik İyi Oluş ve İş Yerinde Dışlanma İlişkisi”, Electronic Turkish Studies, 13(18).
- Yalçın, B., Tetik, S. ve Açıkgöz, A. (2010).” Yükseköğretim Öğrencilerinin Problem Çözme Becerisi Algıları İle Kontrol Odağı Düzeylerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma”, Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 2(2), 19-27.

- Yıldırım, A., Hacıhasanoğlu, R., Karakurt, P. ve Türkleş, S. (2011). “Lise Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri ve Etkileyen Faktörler”, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 8(1), 905-921.
- Yıldız, S. A. ve Ekşisu, M. (2011). “Problem Çözme Becerisini Geliştirme Programının 9. Sınıf Öğrencilerinin Problem Çözme Becerisi Üzerindeki Etkisi”, Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 13(1), 189-206.
- Yolcu, S. (2019). “Öğrencilerinin Duygusal Zekâ Düzeyinin Problem Çözme Becerisi Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Zararsız, Y. (2016). “Evli ve Boşanmış Kişilerin Depresyon, Öznel İyi Oluş ve Geleceğe Umutla Bakış Açısından Karşılaştırılması”, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

EKLER

Ek 1: Tezde Kullanılan Anket

BİLGİ FORMU

1. Cinsiyetiniz:
 Kadın Erkek
2. Kaç çocuğunuz var ?
 1 2 3
- Diğer (Lütfen yazınız)
3. Ankete katılan çocuğunuzun yaşı ve devam ettiği sınıfı
 () ()
4. Eğitim durumunuz nedir?
 İlkokul Ortaokul Lise Önlisans Lisans Lisans üstü
5. Eşinizin eğitim durumu nedir?
 İlkokul Ortaokul Lise Önlisans Lisans Lisans üstü
6. Kaç yıllık evlisiniz?
 0-5 6-10 11-15 16- 20 Diğer (Lütfen yazınız).....
7. Çalışma durumunuz :
 Evet ,çalışıyorum Hayır , çalışmıyorum.
Çalışma durumunuz “evet” ise ; çalıştığınız kurum türü :
 Özel kurum Kamu (devlet) kurumu
8. Eşinizin çalışma durumu nedir? :
 Çalışıyor Çalışmıyor
9. Yanıtınız “evet” ise ; çalıştığı kurum türü :
 Özel kurum Kamu (devlet) kurumu
10. Ailenizin gelir düzeyi :
 Düşük0-3000 Orta 3000-8000 Yüksek 8000 ve üzeri
11. Bedensel veya psikolojik herhangi bir hastalığınız var mı ? :
 Evet Hayır
- Belirtiniz.....
12. Eşinizin bedensel veya psikolojik herhangi bir hastalığı var mı?:
 Evet Hayır
- Belirtiniz

Ek 2: Evli Kadınlar ve Erkekler İçin Psikolojik İyi Oluş Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlaması

EVLİ KADINLAR VE ERKEKLER İÇİN PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ ÖLÇEĞİ TÜRKÇE FORMU					
Genel Duygular	Kesinlikle Katılıyorum (1)	Katılıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılmıyorum (4)	Kesinlikle Katılmıyorum (5)
1.Kişisel problemlerimi çözemiyorum (-)					
2.Şüpheli ve çatışmacıyım(-)					
3.Kendime kızıyorum(-)					
4.Eş olarak sorumluluklarımdan bunaliyorum(-)					
5.Aile ile ilgili konuları sürdürmede yarımsız hissediyorum (-)					
6.Suçluluk hissediyorum(-)					
7.Anne/baba olarak sorumluluklarımdan bunaliyorum(-)					
8.Ailemin geleceği ile ilgili belirsizlikler olduğunu düşünüyorum(-)					
9.Eşime ve çocuklarıma kızıyorum(-)					
10.Diğer aile üyelerinden ve komşulardan yardım/destek almaya ihtiyaç duyuyorum (-)					
11.Aile yaşamı ile ilgili hayal kırıklıkları yaşıyorum(-)					
12.Ailemin yaşam koşullarından utanıyorum(-)					
13.Çocukların bakımı için yeterli zaman ayırıyorum(+)					
14.Eşim anlayışlı ve ilgili değildir(-)					
15.Evle ilgili günlük işler nedeniyle evliliğimde sorunlar yaşıyorum (-)					
16.Kişisel görünüşümden utanıyorum(-)					
17.Çocuk bakımı sorumlulukları nedeniyle akrabalarımı ziyaret edemiyorum(-)					

18.Evle ilgili işlerden bunalıyorum(-)					
Ekonomik, Aile ve Bireysel Koşullardan Duyulan Memnuniyet					
19.Eşim (karı/koca) ile ilişkilerimden memnuniyet duyuyorum(+)					
20.Yeniden dünyaya gelseydim yine aynı kişi ile evlenirdim (Orijinal ölçekte yoktu, eklendi) (+)					
21.Diğer aile bireyleri ve akrabalar (geniş aile) ile ilişkilerimden memnuniyet duyuyorum(+)					
22. Çocuklarım ile ilişkilerimden memnuniyet duyuyorum					
23.Akrabalar ve komşular ile ilişkilerimden memnuniyet duyuyorum(+)					
24.Cinsel yaşamımdan memnuniyet duyuyorum(+)					
25.Çocuklarımla sayısını ve aralığını yönetebilmekten memnuniyet duyuyorum(+)					
26.Ailenin ekonomik ihtiyaçlarını karşılayabiliyorum (+)					
27.Aile gelirimden memnuniyet duyuyorum(+)					
28.Nadiren hasta, genellikle sağlıklı hissediyorum(+)					
29. Bir bütün olarak yaşamımdan memnuniyet duyuyorum(+)					
30. Sağlığımdan memnuniyet duyuyorum(+)					

31. Aile yönetiminden memnuniyet duyuyorum(+)					
32. Dini yaşamımdan memnuniyet duyuyorum (+)					
Ev Dışındaki Aktiviteleri Sürdürebilme					
33.Çocuklarımla iyi yetiştirmede zorlanıyorum(-)					
34.Ek gelir kazanmak için fırsatlara sahibim(+)					
35.Toplumsal katılım için yeterli zamana sahibim (+)					
36.Bireysel ilgilerimi sürdürebilmek için fırsatlara sahibim(+)					

Ek 3: İlköğretim Düzeyindeki Çocuklar İçin Problem Çözme Envanteri'nin (ÇPÇE) Geliştirilmesi

Serin, O., Bulut Serin, N. ve Saygılı, G. (2010).

İlköğretim Düzeyindeki Çocuklar İçin Problem Çözme Envanteri'nin (ÇPÇE) Geliştirilmesi

İlköğretim Online, 9 (2), 446-458, 2010. [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr>

“Hiçbir zaman böyle davranmam (1)”, “Ender olarak böyle davranırım (2)”, “Arada sırada böyle davranırım (3)”, “Sık sık böyle davranırım (4)”, “Her zaman böyle davranırım (5)”

Çocuklar için Problem Çözme Envanteri		1	2	3	4	5
1	Sorunlarımdan kaçma yerine sorunumu çözmeye çalışırım					
2	Ne zaman sorun yaşasam içimde hep bir karamsarlık olur ve kendimi kolay kolay toplayamam.					
3	Karşıma sorunlar çıktığında sakin olmaya çalışırım.					
4	Kafama bir şeyler takıldığında sinirli olurum ve istemediğim sözler söylerim.					
5	Yaşadığım problemlerin herkesin başına gelebileceğine inanırım.					
6	Başıma bir problem geldiğinde çabucak üzülürüm.					
7	Sorun yaşadığımda onu çözmek için bulduğum çözüm yolu işe yarayana kadar vazgeçmem.					
8	Sorun yaşadığımda uzun süre etkisinden kurtulamam.					
9	Sorunlarım olduğunda hep kendi kendime sorular sorarım ve çözüm yolları ararım.					
10	Sorunlarımı çözemediğim zaman her şeyden soğurum.					
11	Karşılaştığım sorunlardan kurtulmak için vazgeçmeden bütün çözüm yollarını denerim.					
12	Sorun yaşadığımda kendimi kolay kolay derse veremem.					
13	Öncelikle sorunlarımın neden kaynaklandığını bulmaya çalışırım.					
14	Arkadaşlarımla sorun yaşadığımda konuşmak yerine kavga ederim.					
15	Sorunlardan kaçmak yerine işe yarayan bir çözüm yolu bulana kadar uğraşırım.					
16	İş ve sorumluluklarımdan kaçmak için bir çok bahane uydururum.					
17	Sorunlar karşısında oldukça sabırlı ve kararlı davranırım.					
18	Bir sorunum olduğunda ne yaparsam yapayım çözülmeyeceğini düşünürüm.					
19	Sorunlarımı çözemediğim de zamanlarda ailemden ya da arkadaşlarımdan yardım isterim.					
20	Sorunlarımı çözmek konusunda genellikle başarılı değilimdir.					
21	Sorunlarım karşısında genellikle yaratıcı ve etkili çözüm yolları bulurum.					
22	Sorunlarım olduğunda küçük çocuk gibi davranmak beni rahatlatır.					
23	Bir sorunla karşılaştığımda tüm çözüm yollarını düşünerek çözeceğime inanırım.					
24	Bir sorunum olduğunda çözüm yolları aramak yerine her şeyi oluruna bırakırım.					

“Problem Çözme Becerisine Güven” (1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17, 19, 21, 23)

“Öz Denetim” (2, 4, 6, 8, 10, 12, 14) (Bu faktördekilerin tamamı olumsuz olduğundan, hesaplama sırasında ters çevrilecektir.)

“Kaçınma” (16, 18, 20, 22, 24) (Bu faktördekilerin tamamı olumsuz olduğundan, hesaplama sırasında ters çevrilecektir.)

Ek 4: Etik Kurul Kararı

T.C.
TOROS ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ
KURULU KARARI

Karar Tarihi	Toplantı Sayısı	Karar Sıra Sayısı
25/12/2019	10	67

Üniversitemiz, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Güzin AYAN'ın “ *Ebeveynlerin Psikolojik İyi Oluş ve Psikolojik Dayanıklılık Düzeyleri ile İlköğretim Düzeyinde Eğitim Gören Çocuklarının Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*” konu başlıklı tez araştırmasına ilişkin başvuru görüşüldü.

Yapılan incelemeler sonucunda hazırlanan araştırmanın bilimsel araştırma ve yayın etiği açısından uygun olduğuna oy birliğiyle karar verildi.

Prof. Dr. Adnan MAZMANOĞLU
Başkan

Prof. Dr. Fügen ÖZCANARSLAN
Başkan Yardımcısı

Prof. Dr. Aziz ERTUNÇ
Üye

Prof. Dr. Yusuf ZEREN
Üye

Prof. Dr. Süleyman TÜRKEKEL
Üye

Prof. Dr. Erkin ERTEN
Üye

Prof. Dr. Köksal HAZIR
Üye

Ek 5: Anket İzin

Postalarında arayın

1.478 ileti dizisinden 12.

ÖZÇELİK, Güzin <...@...>
Alıcı: ben

29 Ara 2020 Sal 16:41 (5 gün önce)

----- Forwarded message -----
Gönderen: ÖZÇELİK, Güzin <...@...>
Date: 7 Oca 2020 Sal, 12:42
Subject: Re: Evli Kadınlar ve Erkekler İçin Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Türkçe Formu hk.
To: Emine Özmete <...@...>

Teşekkür ederim hocam.

İyi çalışmalar dilerim.

7 Oca 2020 Sal, saat 12:41 tarihinde Emine Özmete <...@...> şunu yazdı:
Sayın Güzin Ayan,
"Evli Kadınlar ve Erkekler İçin Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Türkçe Formu" nu çalışmanızda etik kurallar çerçevesinde kaynak göstererek kullanabilirsiniz.

İyi çalışmalar
Prof Dr. Emine Özmete

On Tuesday, January 7, 2020, 11:03:03 AM GMT+2, ÖZÇELİK, Güzin <...@...> wrote:

Postalarında arayın

1.478 ileti dizisinden 11.

Gönderen: Oğuz Serin <...@...>
Tarih: 13 Oca 2020 Pzt, saat 14:51
Konu: Re: İlköğretim Düzeyindeki Çocuklar İçin Problem Çözme Envanteri Hk.
Alıcı: ÖZÇELİK, Güzin <...@...>

Merhaba
Öncelikle şahsım ve çalışma arkadaşlarım adına ölçeği kullanma iznini kabul ediyoruz. Ölçeği kullanmanızda hiçbir sakınca yoktur. Ölçeğe ilişkin bilgilere ve puanlamasına kişisel web sayfasından ulaşabilirsiniz. İyi çalışmalar diliyorum.

Oğuz Serin

12 Ocak 2020 Pazar tarihinde ÖZÇELİK, Güzin <...@...> yazdı:
Sayın Prof. Dr. Oğuz SERİN,

Ben Toros Üniversitesinden Öğr.Gör. Güzin Ayan, Prof. Dr. Banu Yazgan İnanç danışmanlığında yaptığım yüksek lisans tezim için "İlköğretim Düzeyindeki Çocuklar İçin Problem Çözme Envanteri" ölçeğinizi "Ebeveynlerin psikolojik iyi oluş ve psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile ilköğretim düzeyinde eğitim gören çocuklarının problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi" konulu yüksek lisans tezimde onayınız olursa kullanmak istiyorum.

Cevabınızı bekliyorum.

Saygılarımla,
Güzin AYAN

T.C.
TOROS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
YÖNETİM KURULU KARARLARI

Karar Tarihi	Toplantı Sayısı	Karar Sayısı
04.05.2021	05	61

Psikoloji Ana Bilim Dalı, Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Güzin AYAN'ın, tez başlığı değişikliği konulu savunma sınavı jüri tutanağı görüldü.

Enstitümüz Psikoloji Ana Bilim Dalı, Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı 179040002 numaralı öğrencisi Güzin AYAN'ın, 26/04/2021 tarihinde yapılan tez savunma sınavında, tez başlığının savunma sınavı jüri üyelerinin önerisi üzerine, "Ebeveynlerin Psikolojik İyi Oluş ve Psikolojik Dayanıklılık Düzeyleri ile İlköğretim Düzeyinde Eğitim Gören Çocuklarının Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" olan tez başlığının "Babaların Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri ile İlköğretim Düzeyinde Eğitim Gören Çocuklarının Problem Çözme Becerilerinin Karşılaştırılması" olarak değiştirilmesine, danışmanına duyurulmak üzere konunun ana bilim dalı başkanlığına ve adı geçen öğrencinin e-posta adresine bildirilmesine oy birliğiyle karar verildi.

(imza) Başkan Prof.Dr.Köksal HAZİR Enstitü Müdürü	(imza) Dr.Öğr.Üyesi Gökçe MANAVKAT Enstitü Müdür Yardımcısı	(Katılmadı) Dr.Öğr.Üyesi Hüseyin Emre KANKAYA Enstitü Müdür Yardımcısı
(imza) Prof.Dr.Yüksel ÖZDEMİR Üye	(imza) Prof.Dr.Mustafa BEKMEZCİ Üye	(imza) Dr.Öğr.Üyesi Şafak EBESK Üye

ASLI GIBİDİR

Nazmiye GÖKÇEL
Enstitü Sekreteri

T.C.
TOROS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
İNTİHAL PROGRAMI RAPORU

PSİKOLOJİ ANA BİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

Tarih: 26/04/2021

Tez Başlığı: Babaların Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri ile İlköğretim Düzeyinde Eğitim Gören Çocuklarının Problem Çözme Becerilerinin Karşılaştırılması.

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın;

- a) Giriş,
- b) Ana bölümler ve
- c) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 75 sayfalık kısmına ilişkin, 25/03/2021 tarihinde enstitü tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 14 'dir.

Uygulanan filtrelemeler: (Hangi filtreleme uygulandı ise ilgili kutucuk işaretlenmelidir.)

-
- 1- Kaynakça hariç
 - 2- Alıntılar hariç
 - 3- Benzer kelime sayısı 10 adet yapıldığında en fazla %10,

-
- 1- Kaynakça hariç
 - 2- Alıntılar dahil
 - 3- Benzer kelime sayısı 10 adet yapıldığında en fazla %30'u geçmemelidir.

Tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Yukarıda belirtilen başlıkta danışmanıyla birlikte tamamlanmış olduğum tezimin fikir/araştırma sorusu, yöntem, bulgular ve tartışma kısımları özgün olup kısmen veya tamamen diğer çalışmalardan alınan kısımlar olduğu durumlarda kaynak belirtilmesine dikkat edilmiştir. Tezimin, tez yazım kurallarına uygun olarak ve intihal olmaksızın hazırladığımı taahhüt eder; intihal olması durumunda tez çalışmamın başarısız sayılacağını ve mezuniyetimin iptalini kabul ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Öğrencinin Adı Soyadı : Güzin AYAN

İmzası : Tarih: 25/03/2021

Yukarıda kişisel ve tez bilgileri verilen öğrencimin belirtilen başlıkta birlikte tamamlanmış olduğumuz tez çalışması Turnitin intihal yazılım programında kontrol edilmiş ve etik bir ihlale rastlanmamıştır. İntihal yazılım programının rapor çıktısı ektedir. Ayrıca tezin fikir/araştırma sorusu, yöntem, bulgular ve tartışma kısımları özgün olup kısmen veya tamamen diğer çalışmalardan alınan kısımlar olduğu durumlarda kaynak belirtilmesine dikkat edilmiştir.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Danışmanın Unvanı-Adı-Soyadı : Prof. Dr. Banu YAZGAN İNANÇ

İmzası : Tarih: 25/03/2021

Ek: İntihal yazılım programının rapor çıktısı (3 sayfa)

Ebeveynlerin Psikolojik İyi Oluş
ve Psikolojik Dayanıklılık
Düzeyleri ile İlköğretim
Düzeyinde Eğitim Gören
Çocuklarının Problem Çözme
Becerileri Arasındaki İlişkinin
İncelenmesi

Yazar Güzin Ayan

Gönderim Tarihi: 25-Mar-2021 04:57PM (UTC+0300)

Gönderim Numarası: 1542040153

Dosya adı: G_Z_N_AYAN-TEZ-25.03.2021.doc (1.04M)

Kelime sayısı: 17444

Karakter sayısı: 117334

Ebeveynlerin Psikolojik İyi Oluş ve Psikolojik Dayanıklılık
Düzeyleri ile İlköğretim Düzeyinde Eğitim Gören Çocuklarının
Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

ORJİNALLİK RAPORU

% 14 BENZERLİK ENDEKSİ	% 13 İNTERNET KAYNAKLARI	% 9 YAYINLAR	% 5 ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ
----------------------------------	---------------------------------------	------------------------	--------------------------------

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	Submitted to The Scientific & Technological Research Council of Turkey (TUBITAK) Öğrenci Ödevi	% 4
2	acikerisim.ticaret.edu.tr İnternet Kaynağı	% 2
3	dergipark.ulakbim.gov.tr İnternet Kaynağı	% 2
4	bilig.yesevi.edu.tr İnternet Kaynağı	% 1
5	busbed.bingol.edu.tr İnternet Kaynağı	% 1
6	dergipark.org.tr İnternet Kaynağı	% 1
7	www.researchgate.net İnternet Kaynağı	% 1
8	acikerisim.aku.edu.tr	

—	Internet Kaynağı	%1
9	dspace.ankara.edu.tr Internet Kaynağı	%1
10	burkonturizm.com Internet Kaynağı	%1
11	www.ices-uebk.org Internet Kaynağı	%1

Alıntıları ıkart

Kapat

Eşleşmeleri ıkart

< %1

Bibliyografyayı ıkart

Üzerinde